

“LRAPER” KİLİSE BÜLTENİ

ԼՐԱՔԵՐ

ԱՄԱՆԳՈՒՄԻ ԿԱՅՈՐՈՑ ԳՐԱՏԻԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆ

II/16 (49)

7

Օգոստոս

Ագոստոս

1997

Հ ր ա մ ա ն ա - Գ ա ռ է գ ի ն Ի Պ ա ղ ը ի ա ը լ ի

REL-CH
UZUT
1997

«Ես եմ ճշմարիտ որթատունկը: Եւ իմ հայրս մշակ է: Ամէն ճիտ, որ իմ վրաս է եւ պտուղ չի բերեր՝ ան կը կտրէ զայն. իսկ այն ամէնը, որ պտուղ կը բերէ՝ կը յօտէ զայն, որպէսզի անկի եւս պտղաբեր ըլլայ: Դուք արդէն իսկ մաքուր էք այն խօսքին շնորհիւ զոր խօսեցայ ձեզի: Մնացէ՛ք իմ մէջս, եւ ես՝ ձեր մէջ. ինչպէս ճիտը որ ինքիքմէ պտուղ չի կորնար տալ, եթէ հաստատուած չըլլայ որթատունկին վրայ, այնպէս ալ դուք՝ եթէ հաստատուած չըլլաք իմ վրաս: Ես եմ որթատունկը, իսկ դուք՝ ճիտերը:

Ben gerçek Asmayım ve Babam bağcıdır. Bende olup meyve vermeyen her çubuğu kesip atar, her meyve vereni de daha çok versin diye budar. Size söylediğim sözle siz şimdiden temizsiniz. Bende kalın, Ben de sizde kalayım. Çubuk asmada kalmazsa kendiliğinden meyve veremez. Bunun gibi siz de Ben'de kalmazsanız meyve veremezsiniz. Ben asmayım siz çubuklarsınız.

(Yuhanna 15. 1-5)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄԱՅՐ

Աստուածամայրը եղակի եւ բացառիկ դէմք մըն է Քրիստոնէական եկեղեցիին մէջ. անգերազանցելի անձնաւորութիւն մը. սուրբերու թագուհին: Եկեղեցիի

յարգանքին եւ սիրոյն մէջ իր աստուածային Որդիէն անմիջապէս յետոյ կու գայ ան: Եկեղեցին անոր ի պատիւ սահմանած է աւելի քան եօթը տօնախմբութիւններ տարուան ընթացքին: Ասկէ զատ, ամէն օր անխափան շարականներ կ'երգուին առա-

ւօտեան ժամերգութեանց ընթացքին ի յարգանս Տիրամօր: Մեր աստուածային Ա. Պատարագը կը սկսի անոր յիշատակութեամբ եւ անոր բարեխօսութեան դիմելով. «Եւ վասն Սրբուհւոյ Աստուածածնին բարեխօսութեանն, Տէր, ընկալ զաղաչանս մեր եւ կեցո՛ղ զմեզ»:

Այնպէս որ գրեթէ անսահման է յարգանքը, զոր հին ու պատմական եկեղեցիներ ունին Աստուա-

ծամօր հանդէպ: Բողոքական շարժումը, որ տօները, սուրբերը, ծէսերը եւ կանոնական պաշտամունքային դրութիւնը մէկ կողմ նետեց կեդրոնական տեղ տալու

համար Ա. Գիրքին եւ քարոզին, փորձեց վար առնել զայն սիրոյ եւ յարգանքի այդ բարձունքէն: Ոմանք յանդըգնեցան մինչեւ իսկ այնպիսի լիրբ արտայայտութիւններ ունենալ, որոնք անվայել էին ոչ միայն քրիստոնեայ անունը կրող ոեւէ անձի,

այլ հակառակ էին մինչեւ իսկ մարդկային ամենէն տարրական պատշաճութեան կանոններուն: Ասոնց կարգէն եղան, ըստ ժամանակակից ականատես եւ ականջալուր պատմիչին, առաջին Հայ բողոքականներէն ոմանք: Եթէ Կ. Պոլսոյ Հայոց Պատրիարքներէն մէկը հարկադրուեցաւ նզովքի խիստ կոնդակ մը հանել ասոնց դէմ, գլխաւոր պատճառը՝ եւ բա-

ժակը յորդեցնողը՝ եղաւ Աստուածամօր հասցէին կարգ մը նորադանդներուն ցոյց տուած ժպիւրհ անպատկառութիւնը, տառապէս հայհոյիչ լեզուն:

Աստուածամօր բացառիկ հանգամանքին երկու պատճառներ կը բնանք մատնանշել որոնք իրարմէ անբաժան են. առաջինը բնականաբար Քրիստոսի Մայրը ըլլալն է, եւ իր այդ հանգամանքով մեծագոյն դերը կատարելն է Անոր մանկութեան եւ աճման տարիներուն: Երկրորդ՝ Աստուածամայրը ունեցած է իր լիութեան մէջ այն հիմնական յատկութիւնները եւ առաքինութիւնները, որոնք անհրաժեշտ են սուրբ մը կազմելու համար.

այսինքն խոնարհութիւն, համբերութիւն, մաքուր սիրտ, աստուածսիրութիւն, մարդասիրութիւն ու մանաւանդ անայլայլ համակերպութիւն Աստուծոյ կամքին:

Ժողովալ է նոր Կտակարանը Ա. Կոյսի մասին իր տուած տեղեկութեանց մէջ, պարզ այն պատճառով, որ Աւետարանները չեն գրուած կենսագրութիւններ ներ-

կայացնելու նպատակով, այլ՝ աւանդելու համար Քրիստոսի փրկարար գործունէութեան եւ քարոզութեան բարի լուրը: Այս իսկ պատճառով ժողովալ է Աւետարանը մինչեւ իսկ Քրիստոսի երկրաւոր կեանքի մարդկային մանրամասնութեանց մասին: Այսուհանդերձ այն ինչ որ ըսուած է Աստուածածնի մասին Աւետարաններու մէջ՝ բաւական է դա-

ղափար տալու անոր շնորհալի դէմքին եւ աստուածատուր դերի մասին:

Բնականօրէն զօրաւոր լոյս ձեռնարկած է Աստուածամօր դէմքին վրայ, Յիսուսի կեանքին սկիզբները եւ վախճանին, ուր անբաժան է Անկէ, իբ-

րեւ Անոր երջանիկ կամ վշտահար Մայրը: Աւետարանիչներէն յատկապէս Ղուկասն է, որ իբրեւ արուեստագէտ հոգի եւ զգայուն մատենագիր, լայն տեղ տուած է Յիսուսի ծննդեան դրուագներուն եւ հետեւաբար իրեն կը պարտինք այն քիչը եւ կարեւորը, զոր գիտենք Աստուածամօր մասին:

Աւետարանի մէջ Աստուածամօր

Աստուածամայրը
ունեցած է...
խոնարհութիւն,
համբերութիւն,
մաքուր սիրտ,
աստուածսիրութիւն,
մարդասիրութիւն,
անայլայլ
համակերպութիւն
Աստուծոյ կամքին

կեանքէն յիշուած են միայն այն մասերը, որոնք ուղղակի կապ ունին Յիսուսի կեանքին հետ: Անոր կենսագրութեան մնացեալ կարեւոր մասերը կ'ամբողջանան եկեղեցական աւանդութեան տրեւելներով: Բոլոր պատմական ու Առաքելական եկեղեցիները հասարակաբար կ'ընդունին Աստուածածնի կեանքին վերաբերեալ այս աւանդական մասերը, եւ կը յիշատակեն զանոնք տարեկան տօնախմբութիւններով: Աւետարաններու մէջ Աստուածամօր կեանքէն պակասածները առհասարակ կը վերաբերին իր մանկութեան եւ մահուան պարագաներուն:

Վերափոխումն Ս. Աստուածածնի:
 Աստուածամօր մարմնապէս վերափոխումը առաջին անգամ կը յիշուի, թէ՛ արեւելեան եւ թէ՛ արեւմտեան եկեղեցական հայրերու կողմէ, եւ եւ Ձ դարերուն: Արեւելեան բոլոր եկեղեցիներն

ունին այս տօնախմբութիւնը, առանց սակայն անցընելու վերափոխման հաւատալիքը իրենց հաւատոյ դաւանանքին մէջ...

Ղեպքը տեղի ունեցած է, ըստ մեր Յայսմաւուրքին, հետեւեալ պայմաններուն ներքեւ: Իր մահէն լման ամիս մը առաջ Գաբրիէլ հրեշտակապետը յայտնեց Ս. Կոյսին, որ մահուընէ յետոյ երեք օրէն երկրէն երկինք պիտի փոխադրուի: Այս լուրին վրայ «բերկրեցաւ Մարիամ եւ հրճուեցաւ հոգւով», ու Ձիթենեաց լեռ ելաւ աղօթելու համար: Իր հետ էին Սաղոմէ կամ Սողոմէ, Յովհաննէս Առաքելին

մայրը, որուն հետ այլեւս «լուսքոյր» եղած էր: Վերադարձին կանչեց ազգականները եւ միւս քրիստոնեայ կիները եւ բոլորին հաղորդեց որ քանի մը օրէն պիտի փակէր աչքերը այս կեանքին, բանալու համար յաւիտենականին:

Այս միջոցին կը հասնի Յովհաննէս Առաքեալ որ քարոզութեան գացած էր շրջակաները: Անոր ալ յայտնեց իր մօտալուտ մահուան մասին եւ խնդրեց որ Ս. Պատարագ մատուցանէ որպէսզի ստանայ իր վերջին Հաղորդութիւնը: Այս միջոցին մի առ մի հաւաքւեցան նաեւ միւս Առաքեալները, իրենց քարոզութեանց վայրերէն, «կանչուած ըլլալով Ս. Զոգիւն»: Ս. Պատարագի վերջաւորութեան հաղորդուեցաւ Ս. Աստուածածինը եւ ապա «ողջունեցին զիրար սուրբ համբոյրով»: Այնտեղէն ելլելով մտան Աստուածամօր տունը, որ մօտ էր վերնատունին: Այստեղ

Ո՞վ կրնայ նմանիլ պայծառ հոգիին արեգակի նման քու անարատ մօրդ

եւս յայտնեց բոլորին իր մօտալուտ ննջումի մասին. «Այն ատեն Առաքեալները սկսան լալ՝ արցունք թափելով»: Եւ ինք Աստուածամայրը երկնցաւ իր անկողինին վրայ եւ պատրաստուեցաւ հոգին աւանդելու: Յանկարծ այդ պահուն պայծառ գաղափար մը ունեցաւ Յովհաննէս: Յարմար տախտակ մը տուաւ Աստուածամօր, ըսելով. «Տուր մեզ զտիպ պատկերի քո». այսինքն պատկերդ կ'ուզենք ունենալ, որպէսզի բաժանումէդ յետոյ գոնէ անով մխիթարուինք: Ու Աստուածամայրը ձեռքն առնելով տախտա-

կը «խաչակնքեց անոր վրայ եւ որաւ զայն իր երեսին, թոշեց զայն իր արցունքով եւ Աստուծմէ խնդրեց որ անով բժշկութիւն ըլլայ ամէն տեսակ ցաւերու, յատկապէս բորոտներու»: Նոյն ժամուն լուսեղէն կամար մը կազմուեցաւ Սրբուհիին վրայ, ձայն մը լսուեցաւ որ կ'ըսէր. «Ուզածիդ պէս պիտի ըլլայ, մայր իմ»: Ու Մարիամ Աստուածամայր Առաքեալներուն տուաւ իր «կենդանագիր» պատկերը, որուն վրայ

նկարուած էր իր դէմքը: Եւ ապա աւանդեց իր սրբաանունդ հոգին, ամենամաքուր կոյսն Մարիամ, իր Միածին Որդիին

ձեռքը՝ «զուարթ երեսօք»: Ու կ'աւելցնէ Յայսմաւուրքը. «Ո՞վ կրնայ նկարագրել պայծառութիւնը Աստուածամօր հոգիին, քանզի լոյսէն աւելի սպիտակ էր, եւ ամբողջական մարդու տիպարն էր, առանց արուի եւ էգի յատկանշական տարբերութեան, նման տասնհինգամեայ պատանիին»: Առաքեալները, որոնք տեսան այս հոգին, զարմացած ըսին Տիրոջ. «Ո՞վ կրնայ նմանիլ պայծառ հոգիին արեգակի նման քու անարատ մօրդ»: Տէրը պատասխանեց. «Բոլոր մարդոց հոգիները այդպէս պայծառ ստեղծեցի ի սկզբանէ,

ծիշդ մօրս հոգիին պէս, զոր ցոյց տուի ձեզի: Բայց մեղքը կը սեւցնէ եւ կ'աղտոտէ զայն»:

Այն ատեն Ս. Կոյսի մարմինը, առանց հոգիի, այսպէս խօսեցաւ. «Յիշէ զիս, Տէր, որ զգուշութեամբ պահեցի քեզմէ ինծի տրուած կուտութեան գանձը»: Եւ Տէրը պատասխանեց. «Առանձին պիտի չծագն քեզ, ով իմ անծիս գանձարանը». ակնարկելով Տիրամօր մարմնին: «Պիտի չթողում քեզ, ով իմ սիրական մայրս, մարդեղութեանս առագաստը»: Եւ ապա երկինք վերացաւ Յիսուս, իր հետ տանելով իր մօր հոգին:

Աստուածամօր ընկերուհիները պատանքեցին անոր անշնչացած մարմինը, դրին զայն դազաղին մէջ: Եւ Առաքեալները իրենց ուսերուն վրայ առած տարին թաղեցին Գեթսեմանիի ձորը, յատկապէս պատրաստուած տեղը, «սաղմոսիք եւ օրհնութեամբ»: Երեք օր շարունակ ամէն առաւօտ կ'այցելէին գերեզմանը եւ երկար ատեն կը մնային այնտեղ. «Եւ հրեշտակաց փառաբանութեան երգեր կը լսէին»:

Ու բուն վերափոխման պահը կը նկարագրուի այսպէս. «Երեք օր յետոյ, չորրորդ օրուան առաւօտը, անմարմին զօրաց բանակ մը իջաւ երկինքէն, իրենց գլուխն ունենալով Տէրն մեր Քրիստոս, որ

լուսափայլ ամպով Ս. Կոյսի գերեզմանին վերեւ կանգ առաւ եւ կնքուած գերեզմանէն առանց խախտելու տապանը, հրեշտակներ վերցուցին Ս. Կոյսին աստուածընկալ մարմինը ամպին վրայ՝ իր Միածին Որդիին քովը: Եւ նա առաւ մարմինը եւ միաւորեց զայն իր մօր հոգիին հետ, եւ երկինք վերացաւ եւ նստեցուց իր աջ կողմը փառաց աթոռի վրայ, ըստ Սաղմոսին որ կ'ըսէ. «Կացցէ Դշխոյ ընդ աջմէ քումմէ» (Սղմ. 44.10): Անկէ յետոյ Առաքեալներ այլեւս չլսեցին հրեշտակներու ձայնը Ս. Կոյսի գերեզմանին վրայ, որովհետեւ կատարելապէս յարութիւն առաւ:

«Գլխաւոր առաքեալներէն մէկը, Բարթողոմէոս, չէր հասած Ս. Աստուածածնի ննջումին: Չորրորդ առաւօտը, երբ միւս առաքեալները կ'աղօթէին գերեզմանին վրայ, հասաւ Բարթողոմէոս Խորասանէն, եւ իմանալով Աստուածածնի վախճանած ըլլալը, սկսաւ լալ ու կոծել ու անմխիթար կ'ողբար, թէ ինչո՞ւ ինք միայն արժանի չեղաւ Աստուածամօր վերջին տեսութեան»:

Ու խնդրանք մատուց Բարթողոմէոս ըսելով իր ընկերներուն, որ թոյլ տան գերեզմանը եւ դազաղը բանալ, որպէսզի տեսնէ վերջին անգամ Աստուածամօր լոյս երե-

սը եւ մխիթարուի: Առաքեալները տեղի տուին Բարթողոմէոսի թախանձանքին, եւ բացին անմիջապէս տապանը: Սակայն ի մեծ զարմացումն բոլորին, չգտան դագաղին մէջ Աստուածամօր մարմինը, զոր իրենց ձեռքով դրած էին անոր մէջ: Երբ զարմացած լուծում մը գտնել կ'աշխատէին պատահարին, յանկարծ վերէն ձայն մը լսելի եղաւ որ կ'ըսէր. «Անոր մարմնի մասին մի շփոթիք, որովհետեւ երկինք փոխադրեց զայն իր Արարիչը եւ Որդին: Իսկ անոր փայտէ պատկերը Բարթողոմէոսին տուէք, որպէսզի անով մխիթարուի եւ տանի այն երկիրը, ուր պիտի երթայ քարոզելու»:

Առաքեալներ, այս ձայնը լսելով, Աստուծոյ գոհութիւն մատուցին եւ փառաւորեցին Աստուածամայրը:

Իբրեւ վերջաբան կ'աւելցնէ Յայսմաւուրքը. «Ս. Կոյսը երբ երուսաղէմի տաճարէն ելաւ, տասնչորս տարեկան էր: Երբ ծնաւ Յիսուսը՝ 15 տարեկան էր: Ու երբ համբարծաւ Քրիստոս՝ 48 տարեկան էր: Ու երբ վախճանեցաւ՝ վաթսուն տարեկան էր»: Ուրեմն Ս. Կոյսը Յիսուսի համբարձումէն յետոյ ապրած է միայն տասներկու տարի:

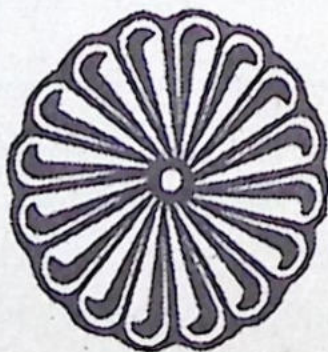
Կը տրուի նաեւ Աստուածամօր

Ֆիզիքական նկարագրութիւնը.

«Ս. Կոյս Մարիամ երկայնահասակ էր. սպիտակամարմին. երկայն երեսով. երկայն մատներով. եւ լեցուն՝ Աստուծոյ ամէն տեսակ շնորհներովը, իւր Միածնի նմանութեամբ, որ մարդոց որդիներէն ամենէն գեղեցիկն էր, նոյնպէս էր նաեւ Աստուածամայրը ըստ վկայութեան Սողոմոնի, որ կ'ըսէր. «Գեղեցիկ ես կանանց մէջ, քոյր իմ հարս» (Երգ երգոց 5.9):

Ահաւասիկ ասոնք են տուեալները Աստուածամօր Վերափոխման: Անոր բարոյական իմաստը եւ հոգեւոր մեկնաբանութիւնը կը խտանայ Սաղմոսի սա խօսքին մէջ. «Թոյլ պիտի չտաս, որ սուրբդ ապականութիւն տեսնէ» (Սղմ. 15.10): Տարակոյս չի վերցնելու Աստուածամօր գերազանց սրբութիւնը. այդ սրբութիւնը սահմանաւած չէր հողին տակ թաղուած մնալու, այլ փոխադրուելու գերագոյն Սրբութեան մօտ, որ է նոյնինքն Աստուած:

✠ Շնորհք Պատրիարք
(1913-1990)

ԱՅԼԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԸ

Քրիստոսի Պայծառակերպութեան տաղաւարի տօնախմբութիւնները սկսան Գնալը կղզիի մէջ կիրակամուտքի եւ իրիկնային հակումի արարողութիւններով: Յաջորդ օրը, յուլիսի 6, կիրակի, Գերշ. Տ. Շահան արքեպիսկոպոսը Ս. Պատարագ մատոյց Սկիւտարի Ս. Կարապետ, իսկ Գերշ. Տ. Մեսրոպ արքեպիսկոպոսը Գնալը կղզիի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիներուն մէջ: Կղզիի բարձունքին թուցուեցան սպիտակ աղաւնիներ եւ կատարուեցաւ հանդիսաւոր անդաստան:

Անդաստան Գնալը կղզիի մէջ

ԿՂՋԵՑԻՆԵՐԸ ԽԱՆԴԱՎԱՌՈՒԵՑԱՆ ՏՈՅՄԻԿ ՊԱՐՈՎ ԵՐԳՈՎ

Գնալըցիները խանդավառ իրիկուն մը ապրեցան յուլիսի 16-ին, երբ Կղզեաց թաղխորհուրդի նախաձեռնութեամբ երկու ելոյթներ սարքուեցան Գնալըի բարձունքին: Սայաթ Նովա երգչախումբի երգահանդէսին յաջորդեց Քէօլնէն ժամանած Էրեբունի պարախումբի ելոյթը: Կղզեաց Գերշ. Տ. Մեսրոպ արքեպիսկոպոսը գնահատագիրներ յանձնեց Սայաթ Նովա երգչախումբի վարիչ Տիար Մելիք Կավրիլօֆի, Էրեբունի պարախումբի գեղարուեստա-

կան ղեկավար Օրդ. Մինու Նիքփայի եւ երեկոյթի իրականացման սատարող բարերար Տիար Վարդան Համուրքեւնի:

**«ԼՐԱԲԵՐ» Ի ՀԵՅԵՐԷՆ
ՕՐԻՆԱԿԸ ՍՏԵՆԱԼՈՒ ՀԵՄԸՐ
ԴԻՄԵԼ ԽՄԲԵԳՐՈՒԹԵԱՆ**

ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Եկեղեցիներու
Համաշխարհային
Խորհուրդի կազմակերպութեամբ սեմինար մը տեղի

ունեցաւ Զուիցերիոյ մէջ 23 յունիս - 3 յուլիս թուականներու միջեւ: Սեմինարին նիւթն էր «Այրերու ու կիներու հեղինակութիւնը համայնքային կեանքէն ներս»:

Սեմինարին մասնակիցները Ս. Գիրքի սերտողութիւններ ըրին եւ կանոնաւորապէս մասնակցեցան առաւօտեան եւ երեկոյեան ժամերգութիւններու:

Այցելութիւն տրուեցաւ նաեւ Եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդի Ժընեւի կեդրոնին:

27 երկիրներէ Զուիցերիա փութացած ժողովականներ շատ հետաքրքրական ու օգտաշատ գտան սոյն ձեռնարկը: Սեմինարին Ստանպուլէն մասնակցեցաւ Տիկին Տալիթա Քիւչիւքեան:

ԳԱՐԱԿԵՕՋԵԱՆ ԿԱԶՊՈՒՐՄԱՆ ԿԱՅԱՆԸ ԲԱՑՈՒԵՑԱՒ

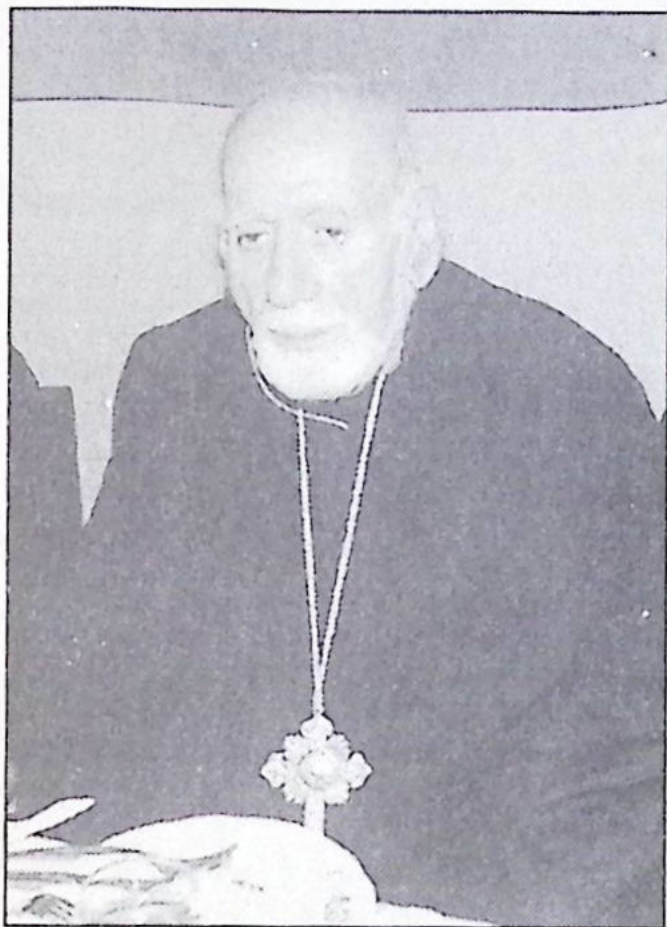
Գնալը կղզիի Գարակէօզեան կազդուրման կայանը բացուեցաւ կիրակի յուլիսի 13-ին: Իշխանաց կղզիներու Գերշ. Տ. Սեսրոպ արքեպիսկոպոսը կղզիի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ Ս. Պատարագ մատուցեալ քարոզեց «Մի՛ արհամարհեր այս փոքրիկներէն մէկը» (Մատ. 18.10) բնաբանով: Աւարտին սիրոյ ճաշ սարքուեցաւ ճամպազեան խաղալայրին մէջ, որուն մասնակցեցան նաեւ Ռումինիոյ Գերշ. Տ. Տիրայր արքեպիսկոպոսն ու Կղզեաց Քաղաքապետ՝ ճան Էսէն:

140-ԱՄԵԱԿ ԳՆԱԼԸԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

Գնալը կղզիի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ հիմնադրութեան 140-ամեակին առթիւ ընդունելութիւն մը սարքուեցաւ եկեղեցւոյ դարաւանդին վրայ յուլիս 19 շաբաթ երեկոյեան, կիրակնամուտքի արարողութեան աւարտին: Կղզեաց Գերշ. Տ. Սեսրոպ արքեպիսկոպոսին կողմէ շնորհակալութեան յուշանուէրներ յանձնուեցան եկեղեցւոյ բարերարներ Տիար Պետրոս Շիրինօղլուի, Տիկին Թանիա Շիրինօղլուի եւ թաղխորհուրդի ատենապետ Տիար Լեւոն Գուգիկօղլուի:

ՀՈԳԵԼՈՅՍ

Տ. ԿԻՐԱԿՈՍ ԱԻԱԳ ՔԱՅԱՆԱՅԻ ՎԱԽՃԱՆՄԱՆ ՔԱՌԱՍՆԻՑ ԼՐՄԱՆ ԱՌԹԻ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀՈԳԵՅԱՆԳՍՏԵԱՆ ՊԱՇՏՈՆ

Տիարապարրի եւ շրջակայի հայոց երբեմնի հոգեւոր հովիւ եւ Ենիգաբուի Ս. Թադէոս Բարթողոմէոս եկեղեցւոյ աւագերէց՝ հոգելոյս Տ. Կիրակոս աւագ քահանայի վախճանման քառասնից լրման առթիւ Ենիգաբուի եկեղեցւոյ մէջ Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ եւ կատարուեցաւ հանգստեան պաշտօն: Ս. Պատարագը մատուցող Պէյօղլուի քահանայից դասէն Արժ. Տ. Հմայեակ քահանան: Արարողութեանց մասնակցեցան

բազմաթիւ հոգեւորականներ որոնք կատարեցին առաւօտեան եւ Ս. Պատարագի երգեցողութիւնները: Յաւարտ Ս. Պատարագի Հոգ. Տ. Սահակ արեղան քարոզեց, վեր առնելով հոգելոյս Տէր Հօր արժանիքները, անոր անձնըւէր եւ անշահախնդիր ծառայութիւնը, մանաւանդ իր անձընդիր հովուութիւնը եւ յանուն հոգեւոր դասուն եւ հաւատացեալ ժողովուրդին անգամ մը եւս ցաւակցութիւն յայտնեց երէցկնոջ եւ զաւակներուն: Ապա կատարուեցաւ հանգստեան պաշտօն: Եկեղեցական արարողութեանց աւարտին եկեղեցւոյ թաղխորհուրդը հոգեճաշի սեղան սարքեց, որուն գլխաւորեց Գերշ. Տ. Սեսրոպ արքեպիսկոպոս, որ նոյն կէսօրին վերադարձած էր Վաթիքիլիզէն: Իսկ 14.00-ին Պալլիքիլիզէն գերեզմանատան մէջ հոգելոյս Տէր Հօր շիրմին այցելութիւն տրուեցաւ ու կատարուեցաւ հանգստեան աղօթք հանդիսապետութեամբ Գերշ. Տ. Սեսրոպ արքեպիսկոպոսի եւ մասնակցութեամբ քահանայ հայրերու:

ՍԻՐԱՆՈՅՇ ՖԵՐՈՒՅԽԱՆ ՅՈՒՂԱՐԿՈՒԵՑԱԻ

Բազմամեայ կրթական մշակ Տիկին Սիրանոյշ Ֆերուհխանի յուզարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ 24 յուլիս, հինգշաբթի, ժամը 14.30-ին, նախագահութեամբ Ամեն. Տ. Գարեգին Բ Շնորհազարդ եւ Սրբազան Պատրիարք Զօր: Արարողութեան հանդիսապետեց Գերշ. Տ. Շահան արքեպիսկոպոս, շուրջն ունենալով Աթոռոյս միաբան հայրերն ու քահանաները: Հանդիսապետ Սրբազան Հայրը դամբանախօսեց վեր առնելով հանգուցեալի ունեցած արժանիքները որպէս ուսուցչուհի, դաստիարակ եւ տնօրէն: Վերջին «Հոգւոց»ը արտա-

սանեց Ամեն. Ս. Պատրիարք Զայրը եւ ցաւակցութիւն յայտնեց հանգուցեալի հարազատներուն: Սիրանոյշ Ֆերուհխանի մարմինը Շիշլիի գերեզմանատան մէջ կատարուած կանոնական թաղման արարողութեամբ հող յանձնւեցաւ:

Սիրանոյշ Ֆերուհխան ծնած էր 1912-ին Սեբաստիա: Աշակերտած էր Եսայեան Վարժարան, ուր իրեն ուսուցիչ ունեցած է Զապէլ Ասատուրը եւ իբր այդ տիրացած մեր ոսկեղնիկ լեզուի նրբութիւններուն: Ուսուցչական ասպարէզին ձեռնարկած է նոյն վարժարանին մէջ: Եղած է տնօրէն Գարակէօզեան Որբանոցի, ուր պաշտօնավարած է մինչեւ իր հանգըստեան կոչուիլը: Հանգստեան կոչուելէ յետոյ շարունակած էր հայերէն լեզուն ուսուցանել ուսուցչական ասպարէզը ընդգրկելու պատրաստուող երիտասարդ եւ երիտասարդուհիներու: Ան նաեւ իր օգտակար ծառայութիւնը բերաւ Աթոռոյս ժառանգաւոր սաներուն եւս հայերէն լեզու դասաւանդելով:

Յիշատակն արդարոյն օրհնութեամբ եղիցի:

ԼԻԼԻ ԳՕԶ ՅՈՒՂԱՐԿՈՒԵՑԱԻ

Գրագիտուհի եւ «Ժամանակ» Օրաթերթի բազմամեայ խմբագիր Տիկին Լիլի Գոջի յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ 31 յուլիս, հինգշաբթի, ժամը 15.30-ին, նախագահութեամբ Ամեն. Տ. Գարեգին Բ Շնորհազարդ եւ Սրբազան Պատրիարք Զոր: Արարողութեան հանդիսապետեց Գերշ. Տ. Մեսրոպ արքեպիսկոպոս: Յուղարկաւորութեան ներկայ էին Գերշ. Տ. Շահան արքեպիսկոպոս, Աթոռոյս միաբան հայրերն ու քահանաները: Հանդիսապետ Սրբազան Հայրը դամբանախօսեց «Որք զարդաքեցին տնօրինաբար զիմաստս անեղին» (Շարական Թարգմանչաց) ընաբանով եւ վեր առաւ հանգուցեալի ունեցած արժանիքները, որպէս գրագիտուհի եւ մանաւանդ որպէս ընտանիքի մայր: Վերջին «Հոգւոց»ը արտասանեց Ամեն. Ս. Պատրիարք Զայրը: Լիլի Գոջ մարմինը Գատըգիւղի գերեզմանատան մէջ կատարուած կանոնական թաղման արարողութեամբ հող յանձնուեցաւ:

Լիլի Գոջ (ծնեալ Սեպուհեան) ծնած էր 1912-ին Գատըգիւղ: Դուստրն էր Նելրիկ եւ Մկրտիչ Սեպուհեան ամուլին: Իր ամուսնոյն Արա Գոջի հետ բազում տա-

րիներ օգտակար ծառայութիւն բերած էր մամուլին, ստորագրելով խմբագրականներ:

Զերմ հաւատացեալ մը և Հայ Եկեղեցւոյ հաւատարիմ անդամն էր հանգուցեալը, որ իր յօգուածներուն միջոցաւ յաճախ կոչ կ'ընէր ժողովուրդին տէր կանգնելու մեր տոհմիկ Եկեղեցիին, վարժարաններուն և որբանոցներուն:

Յիշատակն արդարոյն օրհնութեամբ եղիցի:

ՅՈՒՆԱՅ Տ. Տ. ԲԱՐՅՈՒՆՄԵՆՈՍ Ա ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՆԴԴՈՒՄԸ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ՀԵՏ

Յոյն Օրթոտոքս Եկեղեցւոյ Տ. Տ. Բարթոլոմէոս Ա Սրբազնագոյն եւ Ծայրագոյն Պատրիարքը 21-25 յուլիս 1997 թուականներուն միջեւ պատմական այցելութեամբ Հայաստան գտնուեցաւ, ուր պաշտօնական հիւրն էր Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց Ծայրագոյն Պատրիարք եւ Կաթողիկոսին: Բարթոլոմէոս Ա-ին եշխիւղի օդանաւակայանի պատուոյ սրահին մէջ ողջերթ մաղթեց Ամեն. Տ. Գարեգին Բ Շնորհազարդ եւ Սրբազան Պատրիարք Հայրը:

Այցելութեան տեւողութեան Յունաց Պատրիարքին ընկերացան պատկառելի Կրօնական Ժողովի ատենապետ Գերշ. Տ. Մեսրոպ արքեպիսկոպոս Մուրաֆեան եւ նոյնպէս Աթոռոյս միաբաններէն Գերմանիոյ Առաջնորդ Գերշ. Տ. Գարեգին եպիսկոպոս Պէքճեան:

Յունաց եւ Հայոց հայրապետներու պատմական հանդիպման մանրամասնութիւնները կարդալ «Լրաբեր»ի սոյն թիւի հաշերէն ընդարձակ օրինակին մէջ, (իսկ թրքերէն տեղեկութեանց համար տես՝ էջ 24-36):

SURP ASTVADZADZİN

Surp Astvadzadzin tüm Hristiyan kiliselerince tek ve eşsiz bir sima, saygın bir kişilik ve azizlerin kraliçesi olarak kabul edilir.

Sevgi ve saygınlık sıralamasındaki yeri Rab Hı-sus'tan hemen sonra gelir. Ki-lise ona olan bu saygınlığını yılda yedi ayrı yortular düzen-leyerek dile ge-tirir. Bunun dı-şında sabah du-alarında ve S. Badarak ayini-nin başlangıcın-da onun şefa-atine başvurur.

Tarihi ve Resu-li kiliselerin O'na karşı gös-termiş oldukla-rı saygının son-suz ve sınırsız olmasına karşın Protestan anlayışı Kutsal Kitab'ı merkeze oturtmak uğ-runu tüm yortuları, azizleri, kilisede-ki tapınma şekil ve düzenlerini bir kenara atarak **Surp Astvadzadzin'i** o sonsuz sevgi ve saygı doruğundan aşağı almayı denemiştir. Hatta daha da ileri giderek Kutsal Bakire hakkın-

da hiç bir Hristiyan'a yakışmayacak sözler söylemek cüretinde bulunmuş-lardır. ... Bazı Ermeni Protestanlar da aynı gaflet içinde bulunmuşlardır. Bunun üzerine Ermeni Patrikliği Rab'bın annesine karşı takınmış ol-

dukları bu olumsuz tavır-larından dolayı protestanları kınayan ve afo-roz eden bir genelge yayın-lamak zorunda kalmıştır.

Surp Astvad-zadzin'in bir-birinden ayrıl-ması olanaksız olan iki eşsiz özelliği vardır.

Birincisi, O'nun . Hi-sus'un annesi olmasıdır. Bu özelliğiyle,

Rab'bimizin bedensel büyüme ve gelişme çağlarında çok önemli bir rol üstlenmiştir.

İkincisi, bir azizde olması gereken alçak gönüllülük, sabır, temiz bir yü-rek, sonsuz bir Allah ve insan sevgi-si, Allah'ın iradesine tam teslimiyet ve sonsuz itaat gibi tüm temel özel-

likler ve erdemleri varlığında barındırmasıdır.

Yeni Ahit Surp Astvadzadzin hakkında yeterli bilgilere yer vermez. İncil şahısların hayat hikayelerini yazmak için değil Rab Hisus'un öğretilerini ve kurtuluş müjdesini duyurmak için kaleme alınmıştır. İncil'de Surp Ast-

vadzadzin'in yaşantısıyla ilgili bilgilere yalnızca Rab Hisus'un hayatıyla bağlantılı olan bölümlerde rastlarız. Yaşam hikayesinin geri kalan kısmı kilise geleneklerinin verdikleri bilgilerle tamamlanmıştır. Tarihi ve Resuli kiliseler Surp Astvadzadzin'in hayatıyla ilgili bu geleneksel bilgileri kabul eder, özel

yortu günleriyle hatırlar ve kutlar.

VERAPOKHUM (Göğе Taşınması)

Surp Astvadzadzin'in bedenle göğе alınma olayı ilk defa hem Doğu hem de Batı kiliselerinin kilise babaları tarafından 5. ve 6. yüzyıllarda hatırlanır. Tüm Doğu kiliseleri bedenle göğе alınma olayını inanç kanunlarına katmaksızın kabul eder ve bu yortuyu kutlar. Katolik Kilisesi

ise Roma Episkoposu **Papa Pius XII**'nin 1950 yılındaki bildirisiyle bedenle göğе alınma olayına inanç bildirgesinde yer vermiştir.

Haysmavurk (Azizlerin Yaşamı) kitabından öğrendiklerimize göre Başmelek **Gabriel** (Kapriel) Surp Astvadzadzin'e görünüp üç gün sonra

yeryüzünden gökyüzüne alınacağını belirtir. Bu habere çok sevinen Surp Astvadzadzin yanına **Soğome** ve **Hovhannes Arakyal**'ın annesini alıp dua etmek üzere Zeytinlik Dağına çıkar. Dönüşünde tüm akrabalarını ve Hristiyan kadınları çağırarak birkaç gün sonra sonsuz yaşama kavuşmak için gözlerini bu dünyaya kapatacağı haberini verir. Bu

esnada civar köylerdeki vaazlerinden birinden dönen **Hovhannes Arakyal**'a (Resul Yuhanna'ya) da olacak olanları bildirir. Son kez **Rabbin Kutsal Sofrasına** katılmak için ondan **S. Badarak** sunmasını rica eder.

Kutsal Ruh'un yönlendirmesiyle tüm arakyallar (resuller) görev yerlerinden ayrılarak Surp Astvadzadzin'in yanına gelirler. S. Badarak'tan sonra

tüm imanlilar kutsal öpüşle kucaklaşırlar. Oradan çıkarak "Yukarı Oda"ya yakın olan Surp Astvadzadzin'in evine gittiler. Surp Astvadzadzin onlara ölümünün yakın olduğundan bahsetti. Bunun üzerine arakyallar gözyaşı dökerek ağlamaya başladılar. Aniden **Hovhannes Arakyal** Surp Astvadzadzin'e bir tahta uzatarak söyle dedi: "*Senin resmine sahip olmak isteriz.*" Hovhannes Surp Astvadzadzin'in aralarından ayrılmasından sonra o resimle avuntu bulma düşüncesindeydi. Bu isteği reddetmeyen Surp Astvadzadzin tahtayı eline aldı ve yüzüne koydu. Gözyaşlarıyla tahtayı ıslatarak dua etti. Bunun tüm hastalıklara özellikle cüzzama şifa olması dileğinde bulundu. O an yüzünde aydınlık bir kubbe oluştu ve bir ses işitildi: "*İstedığın gibi olacak anne*". Surp Astvadzadzin resmini resullere verdi. Mutlu bir yüz ifadesiyle kutsallıkla beslenen ruhunu **Biricik Oğlu Hisus**'un ellerine teslim etti. Haysmavurk sonra şu şekilde devam ediyor: "*Rab'bin annesinin yüziündeki aydınlığı kim tanımlayabilir? Çünkü o ışıktan daha parlaktır.*" Bu durumu gören arakyallar şaşkın bir vaziyette Rabbe şöyle dediler. "*Senin bir güneş görünümündeki ılık ruhlu lekesiz annene kim benzeyebilir?*"

Rab onlara şöyle cevap verdi. "*Size gösterdiğim annemin ruhu gibi başlangıçta tüm imanlıların ruhlarını böyle aydınlık yarattım. Fakat gü-*

nab o ruhu kirletir ve lekeler."

İşte o an **Aziz Bakire** Surp Astvadzadzin'in ruhsuz bedeni şu şekilde konuştu. "*Rab beni hatırla çünkü senden bana verilen bekaret hazinesini büyük özenle korudum.*"

Rab ona cevap verdi: "*Servetimin taşıyıcısı seni yalnız bırakmayacağım. Bırakmayacağım seni, benim sevgili annem, insanlığımın taşıyıcısı.*" Bundan sonra **Rab Hisus** annesinin ruhunu da yanına alarak göğe çıktı. İmanlılar ve arakyallar Surp Astvadzadzin'in ruhu alınan bedenini kefenlediler bir tabuta koydular. Mezmur ve dualarla omuzlarında taşıyarak daha önceden hazırlanan Getsemani'deki mezara gömdüler. Üç gün boyunca her sabah mezarı ziyaret ettiler. Orada meleklerin Rabbi yüceltme ilahilerini dinlediler. Üçüncü günün sonunda, dördüncü günün sabahı, **Rab Hisus**'un önderliğinde **göksel ordular** nurlu, güneş gibi parlayan bir bulutla Surp Astvadzadzin'in mezarı üzerine indiler. Melekler mühürlü mezardan taşı oynatmadan Surp Astvadzadzin'in kutsal bedenini bulutlar üzerinde **Biricik Oğlu**'nun yanına kaldırdılar. Rab Hisus annesinin bedenini alarak ruhuyla birleştirdi, göğe çıktı ve onu sağına yüce koltuğa oturttu. Tıpkı Mezmurda söylediği gibi "*Kraliçe benim sağımda duracak*" (Mezmur 45.10). Artık bundan sonra arakyallar meleklerin

sesini duymadılar. Onikilerden biri olan **Surp Partoğomeos Horsa-**san'dan döndü. Ölüm haberini işitti. Diğer resulleri Surp Astvadzadzin'in mezarı başında dua ederlerken buldu. Kendisinin neden son bir defa Rabbin annesini görme şansına erişemediği üzüntüsüyle ağlamaya başladı. Onun nur yüzünü son bir kez görmek için mezarın açılmasını rica etti. Resuller bu isteği uygun buldular. Mezar taşını kaldırdılar. Fakat kendi elleriyle koymuş oldukları Rabbin annesinin bedenini orada göremediler. Bu duruma bir çözüm bulmaya çalışan resuller yukarıdan gelen bir sesle irkildiler. *"Onun bedeni hakkında şaşırmayın, çünkü Biricik Oğlu ve Yaratıcısı onu*

göğe aldı. Onun tahtadan resmini Partoğomeos'a verin. Onunla teselli bulsun, yakında gideceği yere beraberinde götürsün."

Resuller bu sesi duyup Allah'a övgü sundular ve Surp Astvadzadzin'i yücelttiler.

Sonuç itibariyle **Haysmavurk** kitabı

şunları ekler. Aziz Bakire Maryam Yerusagem'deki tapınaktan çıktığı zaman 14 yaşındaydı. Rab Hisus doğduğunda 15, göğe yükseldiğinde 48 yaşındaydı. Öldüğünde ise 60 yaşındaydı.

Bu durumda Surp Astvadzadzin Rab Hisus'un göğe yükselişinden sonra 12 yıl yaşadı.

Surp Astvadzadzin başlıca iki özelliğinden biri,
bir azizede olması gereken alçak gönüllük, sabır, temiz bir yürek, sonsuz bir Allah ve insan sevgisi, Allah'ın iradesine tam teslimiyet ve sonsuz itaat gibi tüm temel özellikler ve erdemleri varlığında barındırmasıdır.

Surp Astvadzadzin'in fiziksel özelliklerine gelince uzun boylu ve beyaz tenliydi. Uzun, ince zarif parmaklara sahipti. Doğmuş olanların en güzeli olarak kabul edilen Surp Astvadzadzin hakkında **Soğomon** tarafından yazılan Neşidelerin Neşidesi'nde şu ifade kullanılır: *"Kadınların arasında güzelsin, kızkardeşim, gelinim."* Astvadzadzin yortusunun manevi anlamı ve ruhani yorumu Mezmur'un şu sözlerinde yoğunlaşır: *"Kutsalının çürüme görmesine izin vermeyeceksin."* Şüphesiz Surp Astvadzadzin'in yüce kutsallığı toprağın altında gömülü olarak kalamazdı. O en büyük, en yüce kutsallığın Rabbin yanına alınmalıydı.

✠ Şnorhk Badriark

SURP ASTVADZADZİN NEREDE VEFAT ETTİ?

18. yüzyıla kadar bu konuda kafalar-
da herhangi bir kuşku yoktu. Surp
Astvadzadzin'in Yerusagem'de (Ku-
düs'te) öldüğü ve gömülü olduğu es-
ki ve köklü bir inanıştı. Ancak son
zamanlarda Efes kenti Yerusagem'e
rakip oldu.

Kutsal Bakire'nin mezarı-
nın bulunduğu yeri tam
olarak tespit etmek
amacıyla her iki tez
için ortaya atılan de-
lillere kısa bir göz
atalım.

Efes lehine ortaya
atılan deliller şunlar-
dır:

A) Üçüncü Evrensel
Konsil 431 tarihinde
Efes'te yapıldı. Bu konsilin kayıtların-
da bir yerde şu belirsiz cümle yer al-
maktadır: *"Yanlışı öğreteler yayan
Nestor Efes'e geldiğinde, Hovhannes
Arakyal ve Surp Astvadzadzin ken-
disini episkopos ve aziz sınıfından
ayırdı"* Nestor'un dışlanışını anlatan
bu kısa açıklamada kullanılan fiilsiz
bir cümle, belirsizliği sebebiyle çeşitli
yorumlara yol açtı. Bazıları bu cümle-
yi şu şekilde yorumlamaktadır. Hov-
hannes Arakyal son yıllarında Efes'te
yaşadığına ve öldüğüne göre, fiilsiz
cümleden şunu anlamak gerekir:

Surp Astvadzadzin de son yıllarını
Efes'te geçirmiş ve orda vefat etmiş
olmalı.

Ancak cümle dikkatle okunduğunda
yukarıdaki sözlerle Hovhannes ve
Astvadzadzin isimlerinin kişileri de-
ğil, aynı isimleri taşıyan kiliselerin

kastedildiğini görürüz. Ger-

çekten de Efes'te Surp
Hovhannes ve Surp
Astvadzadzin adına
adanmış iki büyük
kilisenin bulunduğu
tarihî somut bir ger-
çektir. Öyleyse konsil
kayıtlarında sözü edi-
len şuydu: *"Nestor,
Hovhannes Arakyal
veya Surp Astvad-
zadzin kiliseleriyle*

tanınmış olan Efes'e geldi." Hristi-
yan anlayışına göre bir azizin ruhanî
mevcudiyeti kendi adını taşıyan kili-
seyle sıkı sıkıya bağlıdır. Ne konsil ne
de tarih Surp Astvadzadzin'in Efes'te
yaşadığına dair bir atıfta bulunma-
mıştır.

Efes'in buna benzer başka bir gurur
kaynağı da çoktanrılı döneme aittir.
Dünyanın yedi harikasından biri sa-
yılan Artemis Tapınağı orada bulun-
maktaydı (Elçilerin İşleri 19: 23-38).

Surp Astvadzadzin adı Efes ile sıkı sı-

kıya bağlıdır, çünkü 431 tarihinde orada toplanan Üçüncü Evrensel Konsil, Nestor'un iddia ettiğinin tersine Maryam'ın **Surp Astvadzadzin** (Tanrı doğurucusu ya da taşıyıcısı) olduğunu resmen ilân etti ve Nestor'u lanetledi.

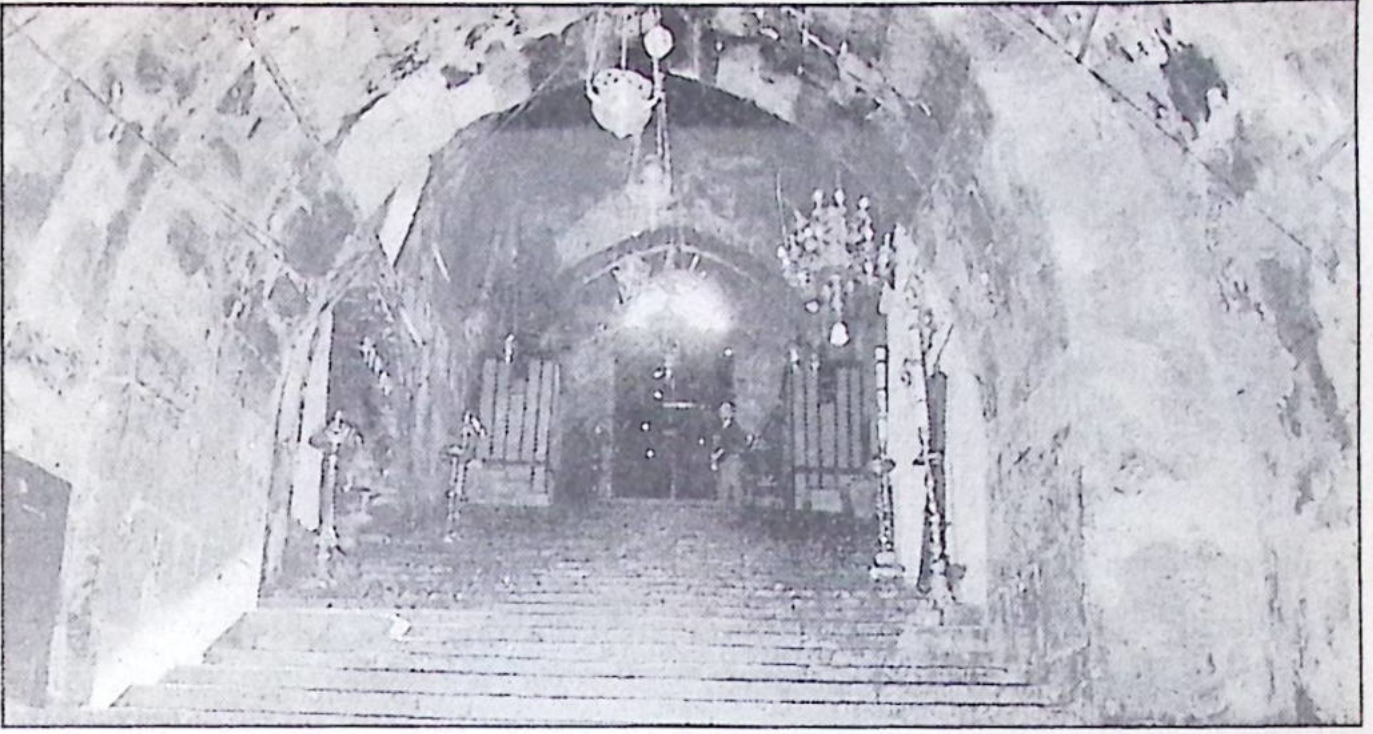
B) Papa XIV Benediktos Surp Astvadzadzin'in bakımının Hovhannes Arakyal'a emanet edildiği ve onunla beraber Efes'e gittiği ve orada öldüğü fikrini savunmuştur. Hatta bu Papa Latin dua kitaplarından Surp Astvadzadzin'in Yerusagem'de öldüğüne dair olan kısımları çıkartmayı düşünmüş ancak bu fikrini gerçekleştiremeden vefat etmiştir.

Ancak Benediktos'un bu fikri tarihî veya bilimsel bir delil olamaz, zira kendisi 1740-1758 tarihleri arasında papalık yapmıştır. 18. yüzyılda yaşayan birinin, her ne kadar yüksek bir makama sahip olsa da, kendisinden yaklaşık 1700 yıl önce meydana gelmiş bir olay hakkında hiçbir bilimsel temeli olmayan kişisel görüşü tarihi herhangi bir değer taşımaz. Ayrıca sıralayacağımız tarihî deliller ışığında Surp Astvadzadzin Efes'te yaşamış olamaz. Efes Kilisesi'nin Hovhannes Arakyal tarafından değil Boğos Arakyal (Resul Pavlos) tarafından kurulduğu tarihî bir gerçektir (Resullerin İşleri 19. bölüm).

Boğos Arakyal 55 tarihinde hâlâ orada olduğuna göre başka bir resulün

mevcudiyetine gerek yoktu. Öyle ki Hovhannes Arakyal 55 tarihlerinden çok sonra Efes'e gitmiş olmalı, zaten yaşlı bir kadın olan Surp Astvadzadzin bu uzun ve yorucu yolculuğu yapamazdı. Maryam'ın Hisus'u 15 yaşında doğurduğunu varsayarsak, O'nun ölümünden ve kıyamından 33 yıl sonra zaten 48 yaşında olur. Günümüz verileri ile Miladi takvim yapılrken asgari 4-5 yıllık bir yanlışlık olmuştur ki Rab Hisus 28 veya 29 tarihlerinde haça gerilmiş varsayılır. Bu tarihlerde asgari 48 yaşında olan Maryam 55 tarihinde 74 yaşında yaşlı bir kadın olmaktadır. O zamanın şartlarıyla Yerusagem'den Efes'e yolculuk edemezdi.

C) Surp Astvadzadzin'in Efes'te vefat ettiğine delil olarak gösterilen Efes yakınlarındaki ev bugün de Müslüman ve Hristiyanlar tarafından adak yeri sayılmaktadır. Şunu bilmek gerekir ki bu evin varlığı mistik bir katolik rahibenin rüyaları doğrultusunda ortaya çıkarılmıştır. Bu rahibe 1775-1829 tarihleri arasında yaşamıştır. Biz rüyalara inanmıyor değiliz, ancak şöyle düşünüyoruz -bu düşüncemiz kutsal kitap verileri üzerine kuruludur : **Tanrı'nın inayeti insanlık veya kilisenin ahlâkî ve dinî gerçeklerini ortaya çıkarmak için rüyayla görülebilir, ancak tarihî yerler ve tarihleri doğrulamak için değil.** Şayet Tanrı'nın inayeti buna benzer me-

selelere müdahale etmiş olsaydı en azından Miladi takvimi oluşturanlar (6. yüzyıl ortaları) günümüzde meydana çıkan hata veya Eski ve Yeni Ahitler'de bulunan tarihî belirsizlikler gözden kaçmamış olacaktı. Bir olay, bir yer, bir tarihin gerçekliğini bir rüyayla doğrulamak prensibi kabul edilirse o zaman bu alanlarda insanların çalışması ve araştırması için çok az ihtiyaç hasıl olacaktı. Bundan başka Surp Astvadzadzin'in evi sayılan yerin Efes'ten 10-15 km uzakta bir dağ başında bulunuşu bile onun ihtimal dışı olduğuna delildir. Hovhannes Arakyal vaaz ve idari işler dolayısıyla şehirde bulunması zorunlu olduğu halde niçin şehri bırakıp dağ başında yerleşmeyi seçmiş olsun? Hiç kuşkusuz bu ev dünyanın karmaşasından uzak Tanrı'ya yakın ve dua için ideal bir yerdir. Belki de burası Hristiyanlar'ın zulüm gördükleri dönemlerde barınılan bir yer olmuş ve Astvadzad-

zin adına bir şapel yapılmış ve yüzyıllar sonra da onun evi olduğu kabul edilmiştir.

Şimdi gelelim Yerusagem lehine olan delillere:

A) Kadıköy Konsili'ne katılmış azizlerden biri olan Yerusagem Episkoposlarından Hofna, toplantı esnasında (451 tarihinde) Surp Astvadzadzin'in mezarının Yerusagem yakınında olduğunu söylemiştir.

B) Günümüzde Hovhannes Avedarani'ye (İncilci Yuhanna'ya) atfedilen "*Kutsal Bakire Maryam'ın uyuması ve göğe alınması*" başlıklı bir yazı bulunmaktadır. Gerçi Kilise Hovhannes Arakyal tarafından yazıldığını kabul etmez, ancak hiç kimse onun eski bir yazı olduğunu inkâr edemez. Tarihçiler onun 4. hatta 2. yüzyılda yazıldığını kabul ederler. Bu yazıda günümüz hristiyan inancını yansıtan Surp Astvadzadzin'in Getsemani'de

gömülü olduğu yazılı .

C) Zaten 4. yüzyıl sonlarından itibaren Getsemani Vadisi'nde bugün Astvadzadzin'in mezarı olarak bilinen yerde bir kilise mevcuttur. Günümüzde Astvadzadzin'in mezarı üzerine yapılmış olan Kilise Kutsal Şehrin en eski kilisesi olarak bilinir.

D) 7. yüzyıl başlarında yaşamış olan **Yerusağem Patriği Modestos**, Surp Astvadzadzin'in Yerusağem'deki **Si-on Dağı** üzerinde öldüğünü anlatır. Günümüzde orada görkemli bir Alman Kilisesi bulunmaktadır. Kilise **Kayzer Wilhelm** tarafından 1898 tarihinde Yerusağem'i ziyareti anısına yaptırılmış ve Alman Katolik Benediktinleri'ne verilmiştir. Bu kilise "*Dormition*" adıyla tanınır. Anlamı "*Surp Astvadzadzin'in uyuması*"dır.

E) Tüm bu tarihî ve geleneksel delillerden başka, Resullerin İşleri kısmında, Arakyalların putperestlikten hristiyanlığa dönenlerin Yahudi adetlerini tutup tutmama konusunda Yerusağem'de bir toplantı yaptıkları yazılıdır (Elçilerin işleri 15:6). Arakyalların en önemlilerinden biri olan **Hovhanes Arakyal** da bunların içindeydi. Tabii bakımını üstlendiği Surp Astvadzadzin de onunla birlikteydi. Kutsal Kitap uzmanlarının görüşlerine göre bu toplantı 49-52 tarihleri arasında, yani Hisus'un göğe yükselişinden 20 yıl sonra yapılmıştır ki bu tarihlerde Surp Astvadzadzin hâlâ Yeru-

sağem'deydi. Bizim düşüncemize göre Surp Astvadzadzin tüm resullerin Yerusağem'de toplandığı bu dönemde vefat etmiştir. Ve gelenek de Partoğomeos'tan hariç tüm resullerin Surp Astvadzadzinin Rab'de uyuduğu esnada orada olduğunu tasdikliyor.

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki Surp Astvadzadzin ölümüne kadar Yerusağem'de kaldı ve Sion Dağında, Yukarı Oda'ya ve şimdiki Surp Prgiç Ermeni Manastırı'na çok yakın bir yerde Rab'de uyudu. Bedeni Kidron Vadisi'ndeki Yerusağem Mezarlığı'na gömüldü. Bugün bile vadinin doğusundaki aşağı yamaçların büyük bir bölümü Musevi mezarlıklarıyla kaplıdır. Hristiyanlığın ilk dönemlerinden beri özel bir ihtimam gören Rab'bin mezarı gibi Surp Astvadzadzin'in mezarı da aynı ilgiyi görmüş olmalı. Yerusağem'in önemli ziyaret yerlerinden biri olarak kabul edilen Surp Astvadzadzin'in mezarının üstünde dördüncü yüzyıl sonlarından itibaren günümüze kadar daima bir kilise bulunmaktadır. Bugün bile vadi- den dökülen topraklarla dörtte üçü örtülü eski bir kilise mevcuttur. Hristiyan ve Müslümanların bugün bile ziyaret ettikleri Surp Astvadzadzin'in mezarı bu kilisede bulunmaktadır. Rumlara ve Ermenilere ait olan bu kilisede günümüzde her gün S. Badarak sunulmaktadır.

✠ Şnorhk Badriark

DUA*

“Ezelden ebede ölümsüz, yaratılmamış Rab Allah! Sen kendinden varolansın ve tüm yaratıkları yoktan yarattın. Yaradılışın üçüncü gününde yerin ot, tohum veren sebze, ve tohumlu meyve ağaçları vermesini emrettin (Tekvin 1.11). Sen, Eden bahçesinde görünüşü güzel ve yenilebilir meyvesi olan her ağacı yerden bitirdin (Tek. 2.9). Onların iyi olduğunu gördün ve bereketledin.

Bereketlediğin toprağı ve ürünlerini, yasak meyveden yiyen Atam'ın, senin emrine karşı gelerek günaha girmesinden sonra “*toprak senin yüzünden lanetlendi; ömrünün bütün günlerinde ondan zabmetle yiyeceksin*” (Tekvin 3.17) sözünle, lanetledin. Çünkü insanın günahla ölmesinden sonra, onun hizmetine verilmiş tabiatın da Senin bereketinde kalması mümkün değildi (Romalılar 8).

Ölümlü tabiatımıza yaşam ve ölümsüzlük meyvesi olması için Öz Oğul'un Hisus Kristos'u göndermekle insanlığa olan sevgini belirttin. O, bedensel olarak Yesse'nin kütüğünden çıkan filiz, Kutsal Bakire Maryam'dan açılan güzel ve hoş kokulu

bir çiçektir. Apraham'a, zürriyetiyle yerin bütün milletlerinin bereketleneceğini vaat ettiğin gibi (Tekvin 22.17), Haç'ın üzerindeki Hisus Kristos'la tüm evreni tekrar bereketledin. Bu bereketlenmeden en büyük payı üzüm aldı. Çünkü üzüm ve onun özü bizi günaha ve ölüme olan köle-

liğimizden kurtaran Hisus Kristos'un kanı olması için Surp Badarak'ta kullanıldı. Çünkü Hisus Kristos Yukarı Oda'daki Son Yemek'te elinde üzüm özü kâsesi olduğu halde şöyle dedi: “*Bu benim kanımdır*” (Matta 26. 28). Bu bereketlenmeyle tüm meyveler mükemmel olarak bereketlenmiş oldular.

Rab Allah, ilk ve ikinci yaradılıştaki iyi olarak yarattıklarını bereketlediğin gibi, şu anda yılın ilk ürünleri olarak Sana sunulan üzüm salkımlarını bereketle. Sen, tüm ürünlerinin bereketlenmeleri için toprağın turfandalarının ilkinin Rab Allah'ın evine getirmelerini Moyses vasıtasıyla İsrailoğullarına emrettin. Aynı şekilde Sana sunulan bu meyveye ilahi ve ruhani bereketini kat.”

* *Üzüm kutsama duasından bir bölüm.*

PATRİK BARTHOLOMEOS'UN TARİHİ ERMENİSTAN ZİYARETİ

Patrik Bartholomeos I ve Gatoğigos Karekin I Erivan havaalanında (21.7.97).

21-24 Temmuz 1997 günlerinde tarih yazıldı. Surp Antreas'ın halefi, tarihte ilk defa **Surp Tadeos ve Partoğomeos'un** makamını ziyaret etti ve iki resuli kilise makamı arasındaki ilişkilerde yepyeni bir dönem başlamış oldu.

21 Temmuz, saat 09.30'da Patrik Karekin II Hazretleri Yeşilköy Atatürk Havaalanı şeref salonunda, **Gatoğigos Karekin I Hazretleri'ne** resmi ziyarette bulunmak üzere Ermenistan'a gidecek olan **Patrik Bartholomeos I Hazretleri'ni** yolculamaya giderek, Surp Eçmiyadzin'e yapacakları gezinin başarılı olmasını ve iki komşu kilisenin ilişkilerinin tarihinde yeni bir sayfa açılmasını dilediler.

Patrik Bartholomeos I Hazretlerine eşlik eden heyette Ruhani Kurul Başkanı **Başepiskopos Mesrob Srpazan** da yer almaktaydı. Srpazan Hayr, tarihi ziyaretin haftalar boyu süren hazırlık aşamasında iki kilise yetkilileri arasındaki koordinasyonu sağlama görevini üstlenmişlerdi.

Patrik Bartholomeos I Hazretlerini Erivan'a taşıyan özel uçak saat 13.00'de alana indi. Patrik Hazretleri, **Karekin I Gatoğigos Hazretleri** tarafından karşılandılar. Karşılamada srpazanlar, Patrikliğimiz ruhbanlarından **Almanya Ruhani Önderi Episkopos Karekin Srpazan**, vartabedler, Ermenistan Cumhurbaşkanı Danışmanı Sayın **Vahagn Khaçaturyan**, Parlamento Başkan Temsilcisi

Patrik Bartholomeos I ve Gatoğigos Karekin I S. Eçmiyadzin Ana Katedralinde.

Sayın Aşot Andinyan, Ermenistan Kültür Bakanı **Sayın Armen Smpatyan**, Din İşleri Başkanı **Sayın Lazar Sucyan**, Yunanistan Büyükelçisi **Sayın Yakovos Spetsios**, Ermenistan'ın Atina Büyükelçisi **Sayın Arman Kirakosyan** hazır bulundular.

Havaalanında kısa bir basın toplantısı yapıldı. **Karekin I Gatoğigos Hazretleri**, **Patrik Bartholomeos I Hazretleri**'ni selamladıktan sonra, bu tarihi ziyaretin iki kilise arasında altın bir köprü teşkil edeceğini ifade ettiler.

Patrik Bartholomeos I Hazretleri cevabında sıcak karşılama töreni için teşekkür ederek, meziyetli, yaratıcı, yapıcı ve dimdik ayakta duran Ermeni halkı ile bir arada olmaktan se-

vinç duyduklarını söylediler. Basın toplantısından sonra Surp Eçmiyadzin Ana Kilisesi'nde karşılama töreni yapıldı. İki ruhani önder ana kiliseye girdiler ve dualarını ettikten sonra karşılıklı konuşmalar yaptılar.

PATRIKHANEDE RESMİ KABUL

Surp Eçmiyadzin Ana Kilisesi'ndeki karşılama töreninden sonra iki patrik kendilerine eşlik eden heyetlerle birlikte Eçmiyadzin Patrikhanesi'ne gittiler. Patrikhane'nin taht salonundaki resmi kabul esnasında her iki kilisenin heyet üyeleri birbirleriyle tanıştılar. **Patrik Bartholomeos I Hazretleri**'ne eşlik eden heyette **Efes Metropoliti Hrisostomos**, **İsviçre Metropoliti Damaskinos**, **Filadelfiya Metropoliti Meliton**, Se-

Ortodoks ve Ermeni başpatrikleri S. Eçmiyadzin'in taht odasında (21. 7. 97).

Patrik Bartholomeos I, Levon Ter-Petrosyan, Gatoğigos Karekin I (21. 7. 97)

rafim Vartabet, Diakos Maksimos, Atina Haber Ajansı'ndan Sayın Alkis Kurkulas, Basın Sözcüsü Sayın Stefan Papadopoulos, foto muhabiri Sayın Nikola Manginos, Kavas Sayın Vasil Karayeoryios, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Genel Sekreteri Sayın Leyla Tavşanoğlu yer almaktaydılar. Patrikhane'de Patrik Bartholomeos I onuruna bir yemek verildi. Yemek esnasında Karekin I Gatoğigos Hazretleri ile Bartholomeos I Hazretleri birer konuşma yaptılar.

ERMENİSTAN BAŞKANINI ZİYARET

Yemekten sonra, saat 18.30'da Patrik Bartholomeos I ve Karekin I Gatoğigos Ermenistan Cumhuriyeti Başkanı Sayın Levon Ter Petrosyan'ı ziyaret ettiler. Patrik Bartholomeos I

İstanbul'daki sinodunun iyi dilek ve selamlarını ileterek Ermenistan'ın bugünlerde tarihi zor bir dönemden geçtiğini belirttiler. Patrik Hazretleri manevi değerleri destekleyen bir yöneticinin önderliğinde tüm zorlukların üstesinden gelinebileceğini vurguladılar.

Sayın Başkan Levon Ter Petrosyan, Patrik Bartholomeos I Hazretleri'nin ziyaretinin tarihi önem arzettiğini ve bir tarihçi olarak ilk ortodoks patriğini kabul etmenin heyecanını yaşadıklarını belirttiler ve bu geçiş döneminde ruhani ve ahlaki değerlerin korunması yolunda kilisenin önemli rolüne değindiler.

Başpatrik Karekin I Gatoğigos Hazretleri dünya üzerinde Ermeni ve

Rum uluslarının, kiliselerinin ve cemaatlerinin arasındaki dayanışmanın varlığından bahisle, Hristiyanlığın temel prensiplerinden olan kişisel, toplumsal ve ulusal özgürlüklerin Ermeni ve Rum uluslarının ortak değerleri olduğunu söylediler.

ARAM HAÇATURYAN FİLARMONİ SALONUNDA KONSER

Saat 19.30'da Aram Haçaturyan Konser Salonu'nda filarmonik koro ve orkestrası Patrik Bartholomeos I onuruna bir konser verdiler.

Konser sonunda iki patrik gerek izleyicilere, gerekse orkestra ve koro elemanlarına hitapla, duygularını ve takdirlerini belirttiler. Karekin I Gatoğigos Hazretleri, Patrik Bartholomeos I Hazretleri'nin Ermenistan'a

yaptığı tarihi ziyaret münasebetiyle Ermeni ulusunun kendilerine verebileceği en güzel armağanın müziği ve ezgileri, inancı ve duası olduğunu belirterek, bu değerlerin cismani değerlerden daha kalıcı olduklarını söylediler. Bizans İmparatorluğu'nun yıkıldığını, fakat onun ruhani imparatorluğu olan Rum Ortodoks Kilisesi'nin çağlar boyu koruduğu ortodoks inancı sayesinde varlığını koruduğunu ve sürdürdüğünü hatırlattılar.

Patrik Bartholomeos I Hazretleri ise duyduğu memnuniyet ile duyduğu ruhani doyumunu dile getirerek Ermeni ulusunun müzik ve ezgileriyle manen zenginleştiğini belirttiler, Maestro Loris Cıknavorian'ı kutladılar ve kendisine bir hediye verdiler.

Rubani Önderler Erivan Filarmonik sahnesinde (21.7. 97).

Ruhani Önderler ve E. C. Başbakanı R. Koçaryan Başbakanlık binasında (22. 7. 97).

PARLAMENTODA KABUL

22 Temmuz, ziyaretin ikinci gününde Patrik Bartholomeos I Hazretleri, Karekin I Gatoğigos Hazretleri ve kendilerine eşlik eden heyet üyeleri Ermenistan Parlamentosu Başkanı **Sayın Babken Ararktsyan**'ı ziyaret ettiler. Meclis Başkanı konukları selamlayarak, kardeş kilise yöneticilerinin Ermenistan'a yaptıkları ziyaretlerin kiliseler, uluslar ve devletler arasındaki dostlukları pekiştirdiğini hatırlattılar. Babken Ararktsyan, bağımsız ve demokratik bir devlet kurulmasında kilisenin rolünün gözerdi edilemeyeceğinin bilinciyle, halkın gerçek inancına bağlanabilmesi için parlamentonun mümkün olan desteği verdiğini söylediler. Tarih bo-

yunca çoğu kez Kilise'nin çok özel bir rol üstlendiğini ve Kilise'nin esas itibarıyla ulusal bir kurum olarak algılandığını söylediler.

Patrik Bartholomeos I Hazretleri, Ermeni Kilisesi ve O'nun Ruhani Önderi hakkında samimî ve sıcak duygularını dile getirerek, iki kilise arasında sıkı dayanışma arzuladıklarını söylediler.

Karekin I Gatoğigos Hazretleri, bu ziyaretlerle dostlukların pekiştirildiğini ifade ettiler.

Kabulde Meclis İkinci Başkanı **Sayın Karabet Rupinyan**, daimi komisyonların başkan ve temsilcileri hazır bulundular. İki ruhani lider daha sonra parlamento şeref defterini imzaladılar.

BAŞBAKANLIKTA KABUL

Parlamento Başkanı ile görüşme sonunda saat 10.45'de Karekin I Gatoğigos Hazretleri ve Patrik Bartholomeos I Hazretleri, yüksek rütbeli heyet üyelerinin eşliğinde Ermenistan Cumhuriyeti Başbakanı **Sayın Rober Koçaryan**'ı ziyaret ettiler.

Patrik Bartholomeos I Hazretleri Kilisesi'nin iyi dilek ve selamlarını ileterek iki kilisenin dayanışmasının önemini vurguladılar.

Başbakan Koçaryan Rum Ortodoks Patriğinin Ermenistan'a ilk ziyaretinin tarihi bir dönüm noktası olduğunu vurguladılar. Ermeni ve Rum toplumları arasındaki ortak değerlerin iki kilise arasındaki dayanışma ve işbirliğinin kökleşmesinde etken olacağını, Kilisenin tüm Ermenileri birleştiren ulusal bir kurum olduğunu, Hristiyanlığın Ermeniler tarafından resmi din olarak ilan edilmesinin 1700. yıldönümünün büyük bir görkemle kutlanacağını belirttiler.

Kabulde Bakan **Sayın Şahen Karamanukyan**, Din İşleri Başkanı **Sayın Lazar Sucyan** da hazır bulundular.

BİLİMLER AKADEMİSİNE ZİYARET

Karekin I Gatoğigos Hazretleri ve Patrik Bartholomeos I Hazretleri 22 Temmuz salı, saat 11.30'da Erivan'ın en önemli kültür merkezi olan Bilimler Akademisini ziyaret ettiler. Aka-

demî Başkanı Akademisyen **Sayın Fadey Sargisyan**, Patrik Bartholomeos I Hazretlerinin Ermenistan'ı ve özellikle Bilimler Akademisini ziyaretleri dolayısıyla duydukları mutluluğu dile getirdiler ve Ermeni ve Rum uluslarının dostluğunun asırlar öncesinden geldiğini, Grek kültürünün Ermeni kültürü üzerindeki olumlu etki yaptığını, **Surp Mesrob Maşdots**'un Ermeni harflerini buluşuna kadar Grekçe'nin Ermenistan'da resmi dil olduğunu belirttiler. Hristiyanlığın iki toplumun daha sıkı kenetlenmesinde etken olduğunu vurgulayan Sargisyan, Ermeni ulusunun bugün yeniden bağımsızlığına kavuşmasından sonra bu bağların yeni bir anlam kazandığını belirttiler.

Sargisyan saygın konuklara Akademinin faaliyet gösterdiği sosyal, tabii ve pozitif ilim alanlarındaki çalışmalar hakkında bilgi verdiler.

Bu ilim mabedinde bulunmaktan duyduğu mutluluğu dile getiren Patrik Bartholomeos I Hazretleri, ilimin Allah'ın lütfu olduğunu ve hayırlı amaçlarda kullanıldığında faydalı ve kuvvetli bir güç olduğunu belirttiler. Bilim adamlarının toplumsal gelişmedeki katkılarını takdirle karşılayan Patrik Bartholomeos I Hazretleri, ilim adamlarına başarı dilediler. Karekin I Gatoğigos Hazretleri, Patrik Bartholomeos I Hazretleri'nin Ermenistan'a yaptığı tarihi ziyaretin önemine değinerek, bu ziyaretle iki

ulusun tarihinde yeni bir sayfa açıldığını vurguladılar. Gatoğigos Hazretleri bilim ve dinin birbirlerine bağlı değerler olduğunu ve toplumsal yaşamda önemli roller üstlendiklerini söylediler.

MADENATARAN'I ZİYARET

İki patrik ve kendilerine eşlik eden heyet üyeleri **Madenataran'**ı (Mesrob Maşdots El Yazmaları Milli Kütüphanesi) ziyaret ettiler. Madenataran Müdürü Sayın Prof. Dr. Sen Arevşadyan saygın konuklara bu Ermeni kültür merkezinin tarihi, arzettiği önem, uluslararası değerler olan elyazması eserlerin ve kitapların toplanması, korunması ve araştırılmasındaki rolü hakkında geniş bilgi verdiler. Bir ilim ve irfan merkezi olan Madenataran'da korunan Ermeni elyazmalarının sayfalarında Ermeni ulusunun acı ve ıstırap dolu yaşamından kesitler bulunduğunu bildirdiler. Halen dünya üzerindeki değişik kütüphane ve müzelerindeki Ermeni elyazması koleksiyonlarının en zengininin Madenataran'da bulunduğunu söyleyen Prof. Arevşadyan, Armenolojinin Ermenistan'daki hızlı gelişimi, Madenataran'da yapılan bilimsel araştırma, çalışma ve yayınlar, bu ilim kuruluşunu uluslararası düzeyde tanıttığını belirttiler.

Patrik Bartholomeos I Hazretleri Madenataran'daki zenginlik hakkında bilgi sahibi olduktan sonra, temizlik

ve ihtimam göstererek paha biçilmez elyazmalarını göz nuru gibi saklayan Ermeni ulusuna hayranlıklarını dile getirdiler.

Aynı gün öğleden sonra saat 13.00'de iki ruhani lider Sevan Manastırını ziyaret ettiler ve öğrencilerle birlikte dua ettiler. Sevan'ın yerli halkı Keğarkunik Ruhani Önderi **Episkopos Ananya Srpazan** önderliğinde tuz ve ekmeğin kutsandığı ananevi törenle karşılanan iki ruhani lider, Sevan Ruhban Okulu'nu ziyaret ettiler ve öğrencilerle karşılaştılar. Bu ziyaretin anısına iki ruhani lider, Erivan **Başepiskoposu Karekin Nersesyan**'ın önerisiyle birlikte ağaç diktiler.

ERİVAN'DA İNŞA EDİLMEKTE OLAN SURP KRİKOR LUSAVORİÇ ANA KİLİSESİNE ZİYARET

Sevan Gölü'nden döndükten sonra Karekin I Gatoğigos Hazretleri ve Patrik Bartholomeos I Hazretleri kendilerine eşlik eden heyet üeleriyle Erivan'da inşa edilmekte olan Surp Krikor Lusavoriç Ana Kilisesi'nin inşaat sahasını ziyaret ettiler. Projeyi çizen mimar Sayın Stepan Kürkçüyan'dan inşa edilecek kompleks ve sürdürülen çalışmalar hakkında maket üzerinde bilgi aldılar.

Yunanistan Büyükelçisi, Devlet Konukevi'nde Karekin I Gatoğigos Hazretleri ve Patrik Bartholomeos I Hazretleri onurlarına bir yemek verdiler.

DEPREMDEN ZARAR GÖREN GÜMRÜ VE ÇEVRESİNE ZİYARET

Karekin I Gatoğigos Hazretleri ve **Patrik Bartholomeos I Hazretleri** 23 Temmuz, çarşamba günü 1988 depreminden ağır hasar gören Gümrü ve çevresini ziyaret ettiler ve Şirak Ruhani Önderi **Başepiskopos Grigoris Srpazan**, yönetim kurulu üyeleri, Gümrü Belediye Başkanı **Sayın Mikayel Vartanyan**, şehir ve il yönetim temsilcileri ile şehir meydanında toplanmış kalabalık bir halk topluluğu tarafından karşılandılar. İki ruhani önder ve maiyetindekiler çan sesleri arasında Gümrü Surp Maryam Astvadzadzin Kilisesi'ne girip, kalabalık halk topluluğuyla birlikte dua ettiler.

Başepiskopos Grigoris Srpazan şahsı

ve cemaati adına Patrik Bartholomeos I Hazretlerini selamlayarak, tarihi gelenekleriyle zengin Gümrü'yü ziyaretlerinden dolayı duydukları mutluluğu dile getirdiler. İki ruhani önder halkı takdis ettiler.

Karekin I Gatoğigos Hazretleri her Gümrü'yü ziyaret ettiğinde Gümrü halkının kilisesine bağlılığını görmekten büyük mutluluk duyduklarını söylediler. Patrik Bartholomeos I Hazretlerini takdim ederek, depremde hasar gördüğü halde iradesini kaybetmeyen ve dimdik ayakta duran Gümrü halkını ziyaret etmeden Ermenistan ziyaretinin tamamlanamayacağını söylediler.

Patrik Bartholomeos I Hazretleri kendisine yapılan sıcak karşılama töreni için teşekkür ettikten sonra,

Gümrü S. Astvadzadzin Kilisesi'nde karşılama töreni (23. 7. 97).

Heyetler Gümrü'deki Ana kilisenin harabelerinde (23. 7. 97).

eğer depremden kaynaklanan maddi ve manevi hasar olmasaydı Gümrü'ye ziyaretlerinin, kendileri için daha büyük bir mutluluk kaynağı olacağını, Ermeni ulusunun manevi gücü ve imanı sayesinde tekrar ayağa kalkacağını, tüm zorlukların üstesinden geleceğini ümit ettiklerini söylediler ve kiliseye bir buhurdanlık hediye ettiler.

RUM CEMAATİ İLE KARŞILAŞMA

Kilisedeki törenden sonra iki patrik kendilerine eşlik edenlerle birlikte Gümrü Başepiskoposluk makamını ziyaret ettiler.

Burada basın mensuplarıyla söyleşide bulunan Patrik Bartholomeos I Hazretleri, Ermeni ve Rum Kiliselerinin karşılıklı ilişkileri hakkında ko-

nuşarak, bu ilişkilerin kardeşlikten daha üstün düzeyde olduğuna değindiler. Ermeni Kilisesi ve Rum Ortodoks Kilisesi'nin ekümenizm çabaları yürüttüklerini, geçen yıl Karekin I Gatoğigos Hazretleri'nin İstanbul'a yaptığı ziyaret ile kendilerinin Surp Eçmiyadzin'e ziyaretinin bu amaç uğruna atılmış adımlar olduğunu vurguladılar. Ermenistan hakkındaki itibaları sorulduğunda, Patrik Bartholomeos I Hazretleri Ermenistan'ın çok sıkıntı çektiğini fakat güçlü ve kutsal bir ülke olduğunu söyledi. Karekin I Gatoğigos Hazretleri, Rum Ortodoks Patriğinin bu ziyaretinin Ermeni ulusunun ve Gümrü tarihine geçeceğini söylediler.

Basın toplantısından sonra Patrik Bartholomeos I Hazretleri Gümrü

Rum cemaatinin temsilcilerini kabul ettiler. Bu kabulde Yunanistan'ın Erivan Büyükelçisi Sayın Yakovos Spetios da hazır bulundular.

Patrik Bartholomeos I Hazretleri cemaatine hitap ederek Karekin I Gatoğigos Hazretlerine ve bu karşılaşmayı programlayanlara teşekkür ettiler ve Rumların ve Ermenilerin benzer şekilde yurtlarından uzak dünyanın dört bir yanında yaşadıklarını fakat imanlarını ve kimliklerinin koruduklarını söylediler.

Gatoğigos Hazretleri ise devletin Ermeni ve Rum vatandaşları arasında ayırım gözetmediğini ve Rumların da ülkenin öz ve değerli evlatları olduklarını vurguladılar.

Yemekten sonra iki ruhani önder Gümrü tiyatro binasında Rum cemaatinin çocuk korosunu ve Gümrü halk çalgıları grubunun konserini izlediler.

Konuklar Gümrü depreminde tamamen yıkılan **Amenapırgiç Kilisesi**ni ziyaret ettiler.

Akşamüstü Patrik Bartholomeos I Hazretleri ile maiyetindeki metropolit, Gatoğigos Hazretlerinin başkanlığındaki Yüksek Ruhani Şura üyeleriyle biraraya gelerek iki kilise arasındaki teolojik dialog çalışmalarını değerlendirdiler.

KHOR VIRAB'A ZİYARET

24 Temmuz, sabah saat 10.00'da

Patrik Bartholomeos I Hazretleri, kendilerine eşlik eden ruhanilerin katılımıyla Erivan **Surp Sarkis Kilisesi**'nde Rumca Surp Badarak sundular.

Surp Badarak sonunda Rum Patriği ve Ermeni Gatoğigosu kendilerine eşlik eden heyet üyeleriyle birlikte Türkiye sınırındaki **Khor Virab** manastırını ziyaret ettiler. Kilise, madur, çan kulesinin bulunduğu bu komplekste ayrıca piramit şeklindeki kale muhafaza altına alınmıştır. Birlikte yapılan duadan sonra, Karekin I Gatoğigos Hazretleri Surp Krikor Lusavoriç'in şahsı, Ermeniler için arzettiği önem ve özellikle bu manastırın önemi hakkında açıklamalarda bulundular. Bu buluşmaya İstanbul'dan gelen ziyaretçiler de katıldılar.

Patrik Bartholomeos I Hazretleri bu ziyaretten son derece memnun olduklarını, Surp Krikor Lusavoriç'in anısının Ortodoks Kilisesi tarafından her yıl 30 Eylül'de kutlandığını hatırlatarak bu kutsal mekanın kendileri için de kutsal bir yer olduğunu söylediler. Hristiyanlığın genel olarak ve özellikle Ermenistan'da birçok denemelerle karşılaşmış olduğuna değinen Patrik Bartholomeos 70 yıllık uzun dönem sonunda komünist ateizmin etkisini üzerinden atan Ermenistan'ın bağımsızlığını kazandığını söylediler ve manevi bağımsızlık, sürekli barış ve Surp Krikor Lusavoriç'in şefaati ile Allah'ın gücünün yö-

İki Rubani Önder samimi bir konuşma esnasında.

re halkı üzerinde olması için dua ettiler.

Patrik Bartholomeos I Hazretleri Surp Krikor Lusavoriç'in 13 yıl kaldığı çukura indiler. Manastır kilisesine bir buhurdanlık ve manastır sorumlusu **Der Mihitar Kahana Saripek-yan'a** bir haç madalyası hediye ettiler.

PATRİK BARTHOLOMEOS I HAZRET- LERİ ONURUNA ARMENIA OTELİNDE YEMEK

Aynı gün öğleden sonra saat 13.00'de E. C. Başbakanlığı Din İşleri Başkanı Patrik Bartholomeos I Hazretleri onuruna Armenia Otelinde bir yemek verdi. Yemek esnasında iki ruhani lider birer konuşma yaptılar. Karekin I Gatoğigos Hazretleri, Patrik Bartholomeos I Hazretleri'nin

bu ziyaretiyle kilise ve ülke tarihinde yeni bir sayfa açıldığını belirterek, Dünya Ermenileri Gatoğigosluk makamı ile İstanbul Ortodoks Patriklik makamı arasında yeni ilişkilerin gelişmesinin iki kilisenin yakınlaşmasında önemli etken olacağını vurguladılar. Gatoğigos Hazretleri, Patrik Bartholomeos I Hazretlerine üzerinde Rab'bin Duası işlenmiş bir Ermeni halısı armağan ettiler.

Patrik Hazretleri ise cevabi konuşmasında şahsına ve kendisine eşlik eden heyet üyelerine gösterilen konukseverlik için memnuniyetlerini ve minnet duygularını ifade ederek, hazır bulunanları selamladılar ve gelecekte tüm kötü duyguların ortadan kalkmasıyla dünyada sevginin ve iyiliğin muzaffer olacağına inandıklarını söylediler ve Başpartik Hazretle-

Devamı s. 37'de

NAVASART, SU VE ÜZÜM

İlk çağlarda, su oyunu ve birbirinin üzerine su atmak yeni yılın Navasart ayında, yani Ağustos'ta, yapılırdı. Ancak Ermeniler Astvadzadzin Yortusunu da Ağustos'ta kutlamaya başlayınca, verimlilik ve tohum bayramı anlamını taşıyan eski putperest bayramı Vartavar kutlamaları ve Üzüm Yortusu hep beraber Ermeni Kilise törenleri içinde yerlerini alarak Astvadzadzin Yortusu'na bağlandılar. Vartavar'ın sadece su atma oyunu Kristos'un Görünümünün Değişmesi Yortusu'nun bir parçası oldu. Öte yandan, Navasart, Ermenilerin yeni yıl bayramları Surp Krikor Lusavoriç tarafından Hristiyan yortularına dönüştürüldü ve Surp Hovhannes Garabed Yortusu olarak kutlanmaya başlandı.

Surp Krikor Lusavoriç'in Muş'ta olduğu dönem Ermenilerin putperest yeni yıl Navasart'ına rastladı. O bu putperest yortuyu Hristiyan yortusuyla değiştirdi. Bu olay 302 yılında Navasart ayının birinci gününde, yani bugünün hesabıyla 12 Eylül'de gerçekleşti.

Eski edebiyatımızda Vartavar kelimesi ilk kez Surp Sahak Bartev'in (387-436) koyduğu kanunlarda geçer. Orada, öncelikle Surp Krikor Lusavoriç tarafından adak günü ilân edilen Hovhannes Mıgırdiç (Vaftizci Yahya) Yortusu'ndan ve Vartavar'da getiri-

len adak meyvelerin manastıra kalması gerektiğinden bahsedilir. Putperestlik yıllarında kurbanlık hayvanların ve hediye olarak getirilen meyvelerin ilklerinin tanrılara sunulması bir gelenektir. Bu gelenek Hristiyanlığa da geçti. Böylelikle, Hristiyan yortularında adaklık hayvan ve meyve hediye etme alışkanlığı Surp Astvadzadzin ve Vartavar yortularına bağlandı. Üzümün erken olgunlaştığı yerlerde üzüm Surp Astvadzadzin Yortusu yerine Vartavar'da kutsanmaya devam edildi.

Burada Ermeni Navasart (putperest yeni yıl) su oyununun geleneğini ve İranlıların "*navaser hadaparin*" anlamını açıklamak gerekir. Bu kelime tam olarak yeni yıl anlamına gelir ve bu vesileyle de "*Aprizekan*" adlandırılan su oyunu dinî törenleri düzenlenirdi. İranlılar ve Ermeniler için şifa kaynağı sayılan ateşe ve onunla birlikte kutsal hayat veren ve temizleyici güç olarak suya da tapılırdı, Hintliler de suya taparlardı ve yeni su yortusu anlamına gelen "*navasartats-navasarada*" adını verdikleri tapınma törenleri düzenlerlerdi. Bunun sonucunda da su oyunu ve su atma alışkanlığı İranlılar için de Ermeniler gibi yeni yıl kutlamalarının bir parçasıydı, Hintliler için ise yeni su yortusu "*navasaradana*", suyu yüceltme yortusuydu.

“KADINLARIN GÜCÜ”

Dünya Kiliseler Birliği'nin tertip ettiği “*Toplumda erkek ve kadınların söz hakkı*” konulu seminer 23 Haziran-3 Temmuz tarihleri arasında Cenevre'de gerçekleşti. Organizasyonunu Ortodoks ve Protestan mezheplerine üye beş kişi üstlenmişti. 16 konuşmacının toplumda söz sahibi olma konusuna değişik açılardan yaklaştıkları titiz çalışmalar süresince üç ana kaynaktan sağlanan otorite şekilleri irdelendi. Kutsal Kitap'tan başka bir deyişle Allah Söz'ünden, kutsal törenlerden ve geleneklerden gelen otorite şekilleri incelendi.

Katılımcılar Kutsal Kitap dersleri de görüp 10 gün süresince her gün düzenli olarak sabah akşam dualarına katıldılar ve hep birlikte dua edip Rab'bi yücelttiler. Ayinler Ortodoks, Protestan ve Katolik mezhepleri üye-

leri tarafından düzenlendi ve yönetildi. Rab'bin Dua'sını (Hayr Mer) ise herkes hep ana dilinde söyledi.

Değişik kültür ve geleneklerden gelen bunca insanın bazen fikir ayrılıkları içinde olsalar bile asgarî müştereklerde birleşip beraberce dua etmeleri Kristos'un Kilisesinin aslında Bir olduğunun göstergesiydi.

Cenevre'de bulunan Dünya Kiliseler Birliği merkezini de ziyaret edip tarihçesi hakkında bilgiler edinen grup bu arada çevreyi gezme imkanını da buldu. 5 kıtadan ve 27 ülkeden gelen katılımcılar, semineri son derece faydalı bulduklarını ve benzerlerinin tekrarının yararı olacağını belirttiler.

Lübnan'dan **Rahip Navasart Mardoyan** ve **Bn. Nelli Vekilyan**, İstanbul'dan ise **Bn. Dalita Küçükyan** seminere katılanlar arasındaydı.

35. sayfadan devam

ri'ne değerli armağanlar sundular.

Yemeğe iki kilisenin srpazanları, Ermenistan'da görev yapan yabancı diplomatlar, uluslararası kuruluşların temsilcileri, yüksek düzeyde görevliler, bakanlar, bilim ve fikir adamları katıldılar.

Yemekten sonra Patrik Bartholomeos I Hazretleri Yunanistan Büyükelçisine bir nezaket ziyaretinde bulundular.

Bu ziyarteten sonra konuklar Alex ve Mari Manoogian Müzesini gezerek korunmaya alınmış olan eski eserler hakkında bilgi aldılar.

Saat 20.00'de Surp Eçmiyadzin Ana Kilisesinde uğurlama töreni yapıldı ve iki patrik birlikte dua ettiler.

Saat 20.30'da Patrik Bartholomeos I Hazretleri ve maiyetindekiler İstanbul'a dönmek üzere hareket ettiler.

ÇEVRE VE ADALET

“Çevrenin aşağılanması her insanın kalbini derinden yaralayan bir haksızlıktır.

Ekümenik Patrik Bartholomew, Allah'ın yarattıklarının yara almasından duyduğu endişeyle, uluslararası toplumdan teologları, bilim adamlarını, hukukçuları, çevrecileri, ekonomistleri, Ortodoks kiliseleri, birçok kiliselerin temsilcileri, İstanbul'daki yerel dini cemaat temsilcilerini bir araya toplayarak Çevre ve adalet konusunu tartıştılar.

İnancımız ve değer yargılarımıza dayanarak ikrar ettik:

Allah sevgidir. O bizleri Kendi benzerliğinde ve Kendisi gibi sevmemiz için yarattı. Dolayısıyla yaratılmışla olan ilişkilerimiz saygı ve adalet prensipleri üzerine kurulmalıdır.

Çevre adaleti bugünkü ve gelecekteki kuşakların iyiliğini talep eder. O yoksulluk ve sosyal ayrılıklara izin vermez. Bizler üretilmesi mümkün olmayanı korumasız bırakamayız. Bu yeni görüşle çevre adaleti, Allah'ın yarattıklarına karşı gösterdiği özeni yansıtmalıdır.

Çevre, kendisine istediğimiz gibi hükmedebileceğimiz, tahribine neden olabileceğimiz, sömürebileceğimiz **bir nesne değildir**. İnsanlık ona kopamaz bağlarla bağlıdır. Biri,

diğeri olmaksızın varlığını sürdürmez. Çevre tahribi insanlığın da tahrip olacağına bir uyarıdır.

Bizler, çevre adaleti konusunda sorumluluklar almaları ve yaşamlarını sahip oldukları ahlakî ve ruhani değerlere göre biçimlemeyi kabul etmeleri için **tüm insanlığa çağrıda bulunuyoruz**.

Tüm kiliseleri acil sorunumuz olan çevre adaleti konusunda **işbirliğine çağırıyoruz**. Ayrıca bu sorunu tanıtmak amacıyla farklı kuruluş ve vakıflarla yapılacak her türlü işbirliğini, vaazlerle, öğretimle ve örnek yaşamla üyelerini eğiten kilise ve dini cemaatleri destekleyeceğimizi belirtiyoruz. Cemaatlerin yaşam görüşleri ne olursa olsun erkek ve kadın üyelerini çevre adaleti konusunda aktif çalışmalara yönlendirmeleri gerekir.

Bizler, çevre adaletinin sağlanması için kanunlar, tüzükler ve uluslararası anlaşmalar yapılması için yeni ve cesur adımların atılması çağrısında bulunuyoruz.”

Haziran 29, 1997

Heybeliada, İstanbul, Türkiye

* Patrik Bartholomeos I Hazretleri'nin riyasetlerinde Heybeliada'daki Aya Triada manastırında gerçekleşen “Çevre ve Adalet” konulu seminerin sonunda imzalanan bildirge metninin Türkçe çevirisidir.

KINALIADA'DA ÇOCUKLARLA YAZ ÇALIŞMALARI

Kınalıada Surp Krikor Lusavoriç Kilisesi geçtiğimiz günlerde çeşitli ülkelerden gelen ve yaklaşık 15 kişiden oluşan bir öğrenci grubunu ağırladı. Yabancı öğrenciler, ziyaretleri süresince adadaki çocuklara gönüllü olarak İngilizce ve pandomim dersleri verdiler.

7 Temmuz pazartesi günü İstanbul'a gelen Amerika, İngiltere, Almanya, İsviçre, İsrail, Güney Afrika, Danimarka gibi çeşitli ülkelerden gelen öğrencilerden oluşan grup, İngilizce derslerin yanı sıra kendi yörelerine ait çeşitli kültürel oyun ve dansları da öğrettiler.

Ders çalışmaları dışındaki zamanlarda toplumumuzu tanımaya çalışan grup, farklı kültürlerin kaynaşması

ve birbirlerini tanımalarına da vesile oldu. Nersesyan Tibrats Tası, ziyaretçilerin çevreyi ve kültürümüzü daha yakından tanımaları için çeşitli etkinliklerde bulundu. Karşılama kokteylinde birbirleriyle kaynaşan farklı kültürlerdeki gençler, dostluk ve kardeşliğin en güzel örneklerinden birini sergilediler. Tibrats Tas, düzenlediği kısa ada turları ve çeşitli sohbet ortamlarıyla da konuklara hoş dakikalar yaşattı.

Yabancı öğrenciler 21 Temmuz pazartesi sabahı yurdumuzdan ayrıldılar.

Kınalıada Kilisesi'nin bahçesindeki çalışmalar ise devam ediyor. Çeşitli yaş gruplarından çocuklar Kutsal Kitap, Ermenice, İngilizce, Folklor, Koro, El Sanatları gibi çalışmalara deneyimli öğretmenlerin gözetimi altında devam ediyorlar.

KINALIADA, KARAGÖZİYAN

DİNLENME EVİ AÇILDI

13 Temmuz pazar günü Kinalıada Surp Krikor Lusavoriç Kilisesi'ndeki törenleri Başepiskopos Mesrob Srpazan yönettiler, Surp Badarak'ı sundular ve “*Şu küçüklerden herhangi birini küçük görmemeye dikkat edin*” (Matta 18. 10) ayetiyle vaaz ettiler. Surp Badarak ilahileri Feriköy Kilisesi'nin Sayın Abruşan Halac-yan yönetimindeki Srpots Vartanants Korosu tarafından seslendirildi.

Srpazan Hayr İncil'de küçük kelimesinin birkaç anlama geldiğini açıkladılar. Rab, öncelikle masum küçük çocukları kasteder. İkincisi, “güçlü” kabul edilen insanlar tarafından yoksullukları ya da diğer dengesizlikleri yüzünden dışlanarak küçümsenen kişilerdir. Srpazan Hayr sözlerine şöyle devam ettiler: “Zengin, akıllı ve güzel olabiliriz, ama bunlardan hiçbirinin bizi diğerlerinden daha üstün kılmaya yeterli olmadığını hatırlayalım. Ve bunlar bizde varsa da, bunları bize veren Tanrı'ya şükre-
delim. Aksi takdirde kendimizi birşey sanarak yanıltırız ve bu da bizi Tanrı'yı inkar etmeye ve imansızlığa götürür. Öyleyse, gelin Rab'be şükrederek dua edelim ve şu geçici yaşamımızı diğerlerini aşağılamadan ve küçümsemeden geçirelim, çünkü Tanrı için ve Tanrı önünde hepimiz eşitiz.” Srpazan Hayr çocuk-

lara dikkati çekerek, velileri çocuklarının eğitimleri konusunda daha dikkatli olmaya çağırdı. “Çocuk ister kız olsun ister erkek, eğer ruhani ortamdan uzaklaşır ve toplumunu hiç tanımadan büyürse, daha önce de görüldüğü gibi yokolmaya mahkûmdür. Bu tür çocuklar, kuvvetli bir rüzgârla topraktan sökülen çiçeğe benzer ve onlar birkaç nesil boyunca topraktan besin alamayarak eski güzel kokularını yitireceklerdir. Veli-
nin görevi sadece çocuğuna güzel elbiseler, yiyecekler alıp, anlamsız eğlenceler için para vermek değildir. Evet, bunlar da gereklidir, ama en önemlisi onlara ruhanî ve kültürel terbiye vermektir, bunların neticesinde de çocuk dilini konuşabilecek, bir toplum üyesi gibi düşünebilecek

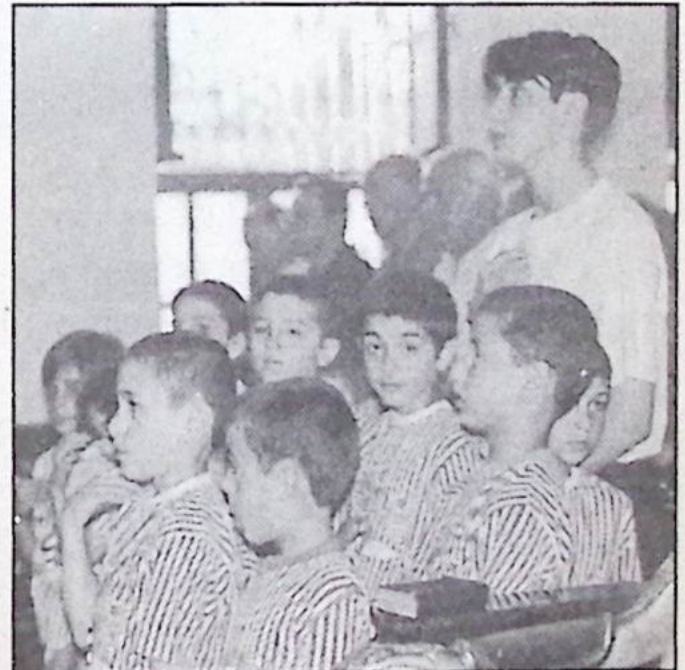
Adalar Belediye Başkanı Sayın Can Esen, Başepiskopos Mesrob Srpazan ve Başepiskopos Dirayr Srpazan Sevgi Yemeğinde (13. 7. 97).

ve büyüyecektir. Ey veliler, iyi evlatlar yetiştirdiğimiz zaman Tanrı tarafından kutsanacaksınız."

Surp Badarak'ta Romanya Ruhani Önderi Başepiskopos Dirayr Srpazan Mardikyan, Der Yeğişe Apeğa, Der Zakeos Apeğa, Der Drtad ve Der Yeğya kahanalar da bulunmaktaydılar.

Surp Badarak sonrasında oluşturulan sevgi sofrasına ilgi büyüktü. Adalar Belediye Başkanı Sayın Can Esen'in de katıldığı sevgi yemeğinde Sayın Mardiros Yenyorgan, Sayın Nazaret Bal, Sayın Hayk Aslanyan ve Sayın Nişan Kara duygu ve düşüncelerini bildiren birer konuşma yaptılar. Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Hayk Aslanyan konuşmasında dinlenme evi ve yapılan çalışmalar hakkında bilgiler verdi. Programın ilerleyen saatlerinde, 11 yıldır kurumun yönetiminde görev alan Kara-

gözyan Dinlenme Evi yöneticisi Sayın Nişan Kara'ya Başepiskopos Dirayr Srpazan tarafından, bir plaket sunuldu. Açılış programı kamp çocuklarının şiir ve şarkılarıyla renklendi. Daha sonra bir konuşma yapan Başepiskopos Mesrob Srpazan, Kamp'ın yeni Yönetim Kurulu'na teşekkürlerini sunarak başarılar diledi. Kutlamalar "Hayr Mer"le kapandı.

S. Badarak'a katılan Dinlenme Evi öğrencileri

EREBUNİ FOLKLOR GRUBU VE SAYAT NOVA KOROSU KINALI'DAYDI

16 Temmuz çarşamba günü Kınalı-adalılar coşku dolu bir gösteriye tanık oldular. Adalar Bölgesi Kınalıada

Ermeni Kilisesi Vakfı Yönetim Kurulu'nun çabalarıyla, Sayat Nova Korosu ve Almanya'dan gelen Erebuni Folklor Grubu, muhteşem bir gösteri düzenlediler. İzdiham yaşanan gösteride seyircilerden bazıları yer yokluğundan dolayı gösteriyi sokaktan izlemek zorunda kaldılar.

Geceye Adalar Ruhanî Önderi **Başepiskopos Mesrob Srpazan**'ın maiyetinde **Der Yeğişe** ve **Der Zakeos Apeğalar** ile **Der Drtad Kahana** katıldılar.

Gösteri Kınalıada Vakıf Başkanı **Sayın Levon Kuzikoğlu**'nun konuşmasıyla başladı. Kuzikoğlu konuşmasında gecenin gerçekleşmesinde katkısı bulunan hayırsever **Sayın Vartan Hamurkesen**'e, Sayat Nova Korosuna ve Erebuni Folklor Grubu'na teşekkürlerini sundu.

Daha sonra bir konuşma yapan **Sayın**

Pakrad Estukyan Sayat Nova Korosu adına bu konserin gerçekleşmesine katkıda bulunanlara teşekkür etti.

Gösteride ilk olarak sahneye çıkan Sayat Nova Korosu **Sayın Melik Gavrilof** yönetiminde çeşitli halk türkülerini başarıyla seslendirdi.

Daha sonra Erebuni grubunun gösterisi başladı. Grubun sanat yönetmeni **Sayın Minu Nikpay** gösteri hakkında detaylı açıklamalarda bulundu.

Gösteri seyircilerin büyük tezahürat ve alkışlarıyla devam etti.

Gecenin kapanış konuşmasını **Başepiskopos Mesrob Srpazan** yaptılar ve

Sayın Melik Gavrilof'a, **Sayın Minu Nikpay'a** ve **Sayın Vartan Hamurkesen'e** birer takdirname sundular. Srpazan Hayr konuşmalarında gösteriye katılan Sayat Nova Korosu'nu ve Erebuni Folklor Grubunu kutladılar ve başarılarının devamını dilediler. Gece hep birlikte söylenen "Hayr Mer" (Göklerdeki Babamız) duasıyla sona erdi.

KINALIADA KİLİSESİNİN 140. KURULUŞ YILI

Melkon Karaköse, Bedros Şirinoğlu ve Mibran Ulikeyan Başepiskopos Mesrob Srpazan'la birlikte.

Kinalıada Surp Krikor Lusavoriç Kilisesi'nin, **Patrik Hagopos Seropyan** tarafından 1857 yılında takdis edilip ibadete açılışının 140. yılı vesilesiyle 19 Temmuz cumartesi akşamı saat 19.00'da aynı Kilise'nin terasında yapılan kabulde aydınlar, hayırseverler ve Adalar'daki cemaat üyelerimiz hazır bulundu.

Açılış konuşmasını Vakıf Yönetim Kurulu Başkanı **Sayın Levon Kuzikoğlu** yaptı ve kilise khoranının onarımı ve bahçenin düzenlenmesi için bağışta bulunan **Sayın Bedros Şirinoğlu**'na minnet ve teşekkürlerini sundu. **Adalar Başepiskoposu Mesrob Srpazan** da söz alarak bağış yapanlara, şimdiki ve daha önceki vakıf yönetim kurullarına yaptıkları çalışmalardan dolayı teşekkür ettiler. Srpazan Hayr hazır bulunanlara hitab

ederek *"Tarihi sadece kitaplarda okumayın, bugünün tarihi de yarınki kitaplara konu olacak, çalışmalara katılın, destek olun, güzelin ve uyumun, barışın ve esenliğin yaşandığı bir tarihin mimarları olun"* dediler. Daha sonra Srpazan tarafından hayırsever **Sayın Bedros Şirinoğlu**'na, **Sayın Tanya Şirinoğlu**'na ve Vakıf Yönetim Kurulu Başkanı **Sayın Levon Kuzikoğlu**'na şükran plaketleri verildi. Ayrıca kilise onarım işlerinde emeği geçen **Sayın Jan ve Melik Gavrilof** kardeşlere, boya işlerini yapan **Sayın Kevork Yanar**'a ve gümüşcü **Sayın Mıgırdiç Sertşimşek**'e Srpazan Hayr tarafından tahtadan oyma "Haçkar"lar hediye edildi.

Konuşmalardan sonra kokteyle katılanlar büyük bir memnuniyet içinde ayrıldılar.

SİRANUŞ FERUHAN ÖZEL TÖRENLE UĞURLANDI

Değerli eğitimci **Siranuş Feruhan**'ın cenaze töreni Patrik Hazretleri'nin riyasetinde ve Başepiskopos Şahan Srpazan'ın yönetimindeki kilise görevlilerinin katılımıyla 24 Temmuz, perşembe saat 14.30 da yapıldı.

Rahmetlinin na'ası etrafında Karagözyan Vakfı ve Öğretmenler Derneği'nin temsilcileri saygı duruşundaydılar. **Başepiskopos Şahan Srpazan** rahmetlinin öğretmen ve müdür olarak sahip olduğu erdemleri anlatan bir konuşma yaptılar. **Patrik Hazretleri** ise son duayı okuyarak yakınlarına başsağlığı ve sabır dilediler. **Siranuş Feruhan** Şişli mezarlığında okunan defin dualarıyla toprağa verildi.

1919 yılında Sivas'ta dünyaya gelen **Siranuş Feruhan** öğrenimini Esayan Lisesi'nde görmüş ve dönemin ünlü Ermenice öğretmenlerinden yazar **Zabel Asadur**'un talebesi olmuş ve dilimizi çok iyi kullanmıştır. Sonra aynı okulda öğretmenlik, Karagözyan okulunda ise müdirelik yapmıştır. Emekli olduktan sonra da Ermenice öğretmenliğine devam etmiş, ayrıca din adamlığına hazırlanan gençlere Ermenice dersleri vermişti. 88 yaşında ölen bu değerli öğretmenin ruhuna esenlik vermesi için Rab'bimize dua ediyoruz.

LİLİ KOÇ ÖZEL TÖRENLE UĞURLANDI

Değerli yazar ve **Jamanak Gazetesi** yazarlarından **Lili Koç**'un cenaze töreni **Patrik Hazretleri**'nin riyasetinde ve **Başepiskopos Mesrob Srpazan**'ın yönetimindeki kilise görevlilerinin katılımıyla 31 Temmuz, perşembe saat 15.30 da yapıldı.

Cenaze törenine Başepiskopos Şahan Srpazan da hazır bulundu. Başepiskopos Mesrob Srpazan, **Lili Koç**'un yazar ve iyi bir aile annesi olarak sahip olduğu erdemleri anlatan bir konuşma yaptılar. Patrik Hazretleri ise son duayı okuyarak yakınlarına başsağlığı ve sabır dilediler. **Lili Koç**'un na'ası Kadıköy mezarlığında okunan defin dualarıyla toprağa verildi.

Lili Koç, **Nevrik** ve **Mıgırdiç Sebuhyan** ailesinin kızı olarak 1912 yılında Kadıköy'de dünyaya gelmişti. **Jamanak Gazetesi**'nde kaleme aldığı makalelerle insanlara iyiyi, güzeli ve doğruyu sevmelerini ve manevi değerlere sahip çıkmayı öğütledi. Ruhuna esenlik vermesi için Rab'bimize dua ediyoruz.

KİLİSE BÜLTENİ

30 HAZİRAN- 31 TEMMUZ 1997

30 PAZARTESİ

Başepiskopos Mesrob Srpazan, Der Haygazun Dzayrakuyn Vartabed ile birlikte saat 20.00'de Kumkapı S. Astvadzadzin Kilisesi Harutyun Amira Bezciyan salonunda düzenlenen Getronagan Okulu Mezuniyet Törenine katıldılar.

1 SALI

Patrik Karekin II Hazretleri saat 12.30'da yıllık tatillerini bir kısmını geçirmek üzere S. Eçmiyadzin'e hareket ettiler. Patrik Hazretlerini uğurlamak üzere **Başepiskopos Mesrob Srpazan**'la birlikte Patrikliğimiz din görevlileri de Havaalanında hazır bulundular.

2 ÇARŞAMBA

Başepiskopos Mesrob Srpazan saat 19.30'da Kilisenin onarım çalışmalarını yerinde incelemek üzere Vakıflıköy'e gittiler. Srpazan Hayr'a Der Miron kd. Kahana eşlik etti.

4 CUMA

Başepiskopos Mesrob Srpazan saat 22.30'da Vakıflıköy'den İstanbula döndüler.

5 CUMARTESİ

Başepiskopos Mesrob Srpazan

saat 17.00'de Kınalıada S. Krikor Lusavoriç Kilisesi'ndeki akşam dualarını yönettiler ve vaaz ettiler.

Başepiskopos Mesrob Srpazan saat 22.00'de Kınalıada S. Krikor Lusavoriç Kilisesi'ndeki "Hsgum" dualarını yönettiler ve vaaz ettiler.

6 PAZAR -Vartavar-

Başepiskopos Şahan Srpazan Üsküdar S. Garabed Kilisesindeki törenleri yönettiler, Surp Badarak sundular ve vaaz ettiler.

Başepiskopos Mesrob Srpazan Kınalıada S. Krikor Lusavoriç Kilisesindeki törenleri yönettiler, Surp Badarak sundular ve "Şeriatın ve Peygamberliklerin tamamlayıcısı sensin, Kris-tos, Tanrımız ve Kurtarıcımız" sözleriyle vaaz ettiler.

7 PAZARTESİ

Başepiskopos Şahan Srpazan Şişli Ermeni Mezarlığındaki "Hokehankist" törenlerini yönettiler.

Başepiskopos Mesrob Srpazan Kınalıada Ermeni Mezarlığındaki "Hokehankist" törenlerini yönettiler.

10 PERŞEMBE

Başepiskopos Mesrob Srpazan Kınalıda S. Krikor Lusavoriç kilisesin-

deki akşam dualarını yönettiler ve Rab Hisus Kristos'un suret değiştirmesi konulu bir vaaz verdiler.

11 CUMA

Başepiskopos Mesrob Srpazan saat 16.00'da **Patrik Bartholomeos I Hazretleri** tarafından kabul edildiler.

12 CUMARTESİ

Başepiskopos Mesrob Srpazan Rumeli Hisarı S. Santuğt Kilisesi'ndeki törenleri yönettiler ve ilahinin sözleriyle vaaz ettiler. S. Badarak'ı **Der Parseğ Kahana** sundu.

13 PAZAR

Başepiskopos şahan Srpazan Rumeli Hisarı S. Santuğt Kilisesi'ndeki törenleri yönettiler, Surp Badarak sundular ve vaaz ettiler.

Başepiskopos Mesrob Srpazan Kınalıada S. Krikor Lusavoriç Kilisesindeki törenleri yönettiler, Surp Badarak'ı sundular ve *"Size doğrusunu söyleyeyim, yolunuzdan dönüp küçük çocuklar gibi olmazsanız, Göklerin Egemenliğine asla giremezsiniz"* (Mat. 18. 3) ayetiyle vaaz ettiler.

14 PAZARTESİ

Başepiskopos Mesrob Srpazan saat 11.00'de **Sayın Movses Cambazyan'ı** ve Gedikpaşa İncili Kilisesi Vakıf Yönetim Kurulu Başkanı **Sayın Krikor Ağabaloğlu**'nu kabul ettiler.

15 SALI

Patrik Karekin II Hazretleri saat 11.00'de gitmiş oldukları S. Eçmiyadzin'den makamlarına döndüler. Patrik Hazretlerini karşılamak üzere

Başepiskopos Mesrob Srpazan'ın yanısıra **Der Bsag, Der Miron** ve **Der Krikor** kd. Kahanalar da havaalanında hazır bulundular.

Patrik Karekin II Hazretleri saat 15.00'de şişli Belediye Başkanı **Sayın Gülay Atığı**'ı kabul ettiler.

17 PERşEMBE

Başepiskopos Mesrob Srpazan Kınalıada S. Krikor Lusavoriç Kilisesindeki akşam dualarını yönettiler ve vaaz ettiler.

19 CUMARTESİ

Başepiskopos Mesrob Srpazan Yeniköy S. Astvadzadzin Kilisesindeki törenleri yönettiler ve vaaz ettiler.

20 PAZAR

Başepiskopos şahan Srpazan Feriköy S. Vartanants Kilisesi'ndeki törenleri yönettiler ve vaaz ettiler. S. Badarak'ı **Der Antreas Kahana** sundu.

Başepiskopos Mesrob Srpazan Kınalıada S. Krikor Lusavoriç Kilisesi'ndeki törenleri yönettiler ve *"Öyleyse Tanrı'yı bedeninizde yüceltin"* (1 Korintoslular 6.20) ayetiyle vaaz ettiler. S. Badarak'ı **Der Matteos Apeğa** sundu.

21 PAZARTESİ

Patrik Karekin II Hazretleri saat 11.00'de **Başpatrik Karekin I Gatoğigos Hazretleri**'nin davetlisi olarak S. Eçmiyadzine gitmekte olan **Partik Bartolomeos I Hazretleri**'ne Atatürk Havaalanı şeref salonunda iyi yolculuklar dilediler. **Patrik Bartolomeos I Hazretleri**'ne Patriklik Ma-

kamnı temsilen **Başepiskopos Mesrob Srpazan** refakat ettiler.

24 PERŞEMBE

Patrik Karekin II Hazretleri saat 14.30'da Kumkapı S. Astvadzadzin Kilisesindeki **Merhume Siranuş Ferukhan**'ın cenaze törenine başkanlık ettiler.

Başepiskopos Mesrob Srpazan saat 22.00'de gitmiş oldukları S. Eçmiyadzin'den şehrimize döndüler.

25 CUMA

Başepiskopos Mesrob Srpazan saat 8.30'da kilisedeki onarım çalışmalarını denetlemek amacıyla Vakıflıköy'e hareket ettiler.

Patrik Karekin II Hazretleri saat 17.00'de Arjantin Parlamentosu İnsan Hakları Komisyonu üyesi **Sayın Dolores Dominguez**'i kabul ettiler.

26 CUMARTESİ

Başepiskopos Mesrob Srpazan saat 12.00'de Vakıflıköy'den şehrimize

döndüler.

27 PAZAR

Başepiskopos Şahan Srpazan Beyoğlu S. Yerrortutyun Kilisesi'ndeki törenleri yönettiler ve vaaz ettiler. S. Badarak'ı **Der Hmayak Kahana** sundu.

Başepiskopos Mesrob Srpazan Kınalıada S. Krikor Lusavoriç Kilisesi'ndeki törenleri yönettiler. S. Badarak'ı **Der Sahag Apeğa** sundu.

29 SALI

Başepiskopos Mesrob Srpazan saat 11.00'de **P. Nikolaus Wyrwoll**'u ve **Albert Role**'u kabul ettiler.

31 PERŞEMBE

Patrik Karekin II Hazretleri saat 15'30'da merhume **Lili Koç**'un cenaze törenine başkanlık ettiler.

U/18-4092 PATRİKLİK SEKRETERLİĞİ

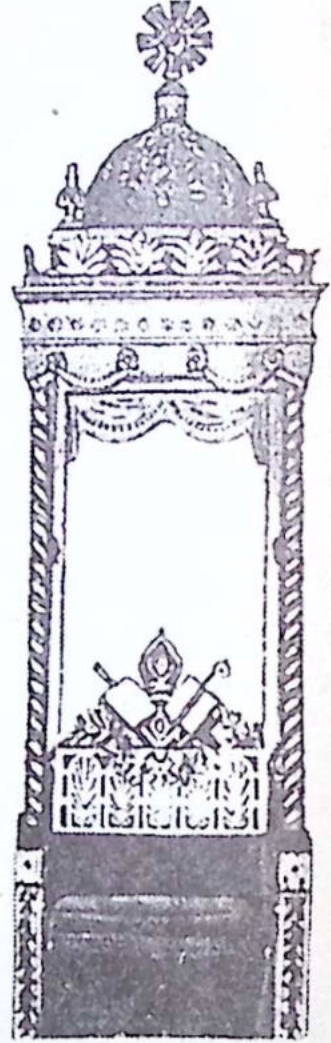

ESASLI ONARIMDAN GEÇEN
VAKIFLIKÖY
S. ASTVADZADZİN
KİLİSESİ'NİN AÇILIŞ
TÖRENLERİNİ
PATRİK KAREKİN II
HAZRETLERİ
BİZZAT YÖNETİYORLAR.

ՅՈՎԱԿԻՄ ՊԱՏՐԻԱՐԺԻ ԼՈՒՄՆ PATRIK HOVAGİM FONU

15/6/1997 taribinden itibaren Patrikhane'ye varan
meblağlar aşağıda belirtilmiştir. Teşekkür ederiz.

PATRIKHANE'YE BAĞIŞ: *MERHUM SARKIS SAĞSÖZ*'ün anısına No. 1362 Bn Haygan Sağsöz 5,000,000TL, No. 1363 B Aran Kuran 1,000,000TL, No. 1364 Bir Hayırsever 30,000,000TL, *MERHUM H. MARGAROSYAN*'ın anısına No. 1367/56453 B Mardik Mutaftyan 1,000,000TL, *MERHUM YILMAZ GÖÇER*'in anısına No. 1367/60835 B Nazar Loco 2,000,000TL, *MERHUME NAZENİ VERTER*'in anısına No. 1367/60673 Bn Diana Kamparosyan 2,000,000TL, No. 1367/60670 Bn İzev Ventura 1,000,000TL, No. 1367/60671 Bn Lulu Ventura B 500,000TL, No. 1367/60672 Bn Olga Öz-pamir 500,000TL, *MERHUM P. ÖZCIHANYAN*'ın anısına No. 1367/61612 Bn Diana Kamparosyan 1,000,000TL, *MERHUM M. DİKİCİ*'nin anısına No. 1367/61572 B Armenak Çetinkaya 5,000,000TL, No. 1367/61573 B Şahin Yalın 2,000,000TL, *MERHUME ZEMİTA GÖKDEMİR*'in anısına No. 1367/61330 Bir Hayırsever 1,000,000TL, *MERHUM ARSEN ERKAN*'ın anısına No. 1367/56675 B Masis Saraçoğlu 1,000,000TL, *MERHUM SAHAK ASLANYAN*'ın anısına No. 1367/61665 B Jorj Görak 2,500,000TL, No. 1367/61666 B Teoman Önder 2,500,000TL, *MERHUM DER GİRAGOS KAHANA*'nın anısına No. 1367/61713 B Kudret Dursun 2,500,000TL, *MERHUME SEFER ÖZOĞLU*'nun anısına No. 1367/61365 B Nerses Kavurmacı 5,000,000TL, No. 1367/61367 Bn Maranuş Özoglu 2,000,000TL, No. 1367/61383 Bn Hripsime Gotoğyan 3,000,000TL, No. 1367/61724 B Karnik Kavurmacı 5,000,000TL, No. 1367/61725 B Drtad Kavurmacı 5,000,000TL, *MERHUM D. TAŞÇI*'nin anısına No. 1367/56728 B Nadya Mosikoğlu 3,000,000TL, No. 1367/56729 B Karnik Kavurmacı 3,000,000TL, No. 1367/56730 Kadıköy Kilisesi Vakıf Yönetim Kurulu 5,000,000TL, *MERHUME ELMAS B. NAZARETYAN*'ın anısına No. 1367/61936 B Şabuh Çolakyan 4,000,000TL, *MERHUM H. KURÇERE*'nin anısına No. 1367/67070 Bn Tanya Şirinoğlu 5,000,000TL, No. 1367/67071 B Garbis Eknayan 5,000,000TL, No. 1367/67072 B Bedros Partoğyan 10,000,000TL, *MERHUME JİNEV SARAYLIYAN*'ın anısına No. 1367/62307 Bn Luiz Bakar 1,000,000TL, No. 1367/62259 B Mardiros Togaç 1,000,000TL, No. 1367/62258 B Artin Haçik 1,000,000TL, *MERHUM*

VARUJAN PAKIN'in anısına No. 1368 B Antranig-Nareg Aslan 50,000,000TL, No. 1369/56913 B Varujan Ekizyan 2,000,000TL, *MERHUM ANTRANIG SARGAVAK HALACYAN*'ın anısına No. 1369/67790 B Kevork Tekeyan 2,000,000TL, No. 1369/67813 B Şabuh Çolakyan 3,000,000TL, *MERHUM A. KAYAOĞLU*'nun anısına No. 1369/67181 B Krikor Mor 1,000,000TL, *MERHUME SİMA ÜZEL*'in anısına No. 1369/67756 B Hrant Tercan 3,000,000TL, *MERHUM HAGOP BARNAKOĞLU*'nun anısına No. 1369/56865 B Garbis Temelsiz 2,000,000TL, *MERHUM YAŞAR AŞIK*'ın anısına No. 1369/69054 Bn Yeğisapet Polat 1,000,000TL, No. 1369/69057 B Hagop Topçu 5,000,000TL, No. 1369/69032 B Hagop Bal 1,000,000TL, No. 1369/69113 Ortaköy S. Astvadzadzin Kilisesi Kadınlar Kolu 2,000,000TL, No. 1369/69121 B Avedis Andonoğlu 2,000,000TL, No. 1369/69158 B Mardiros Togaç 1,000,000TL, No. 1369/69160 B Sahak Bıçakçı 1,000,000TL, *MERHUM ZENOP HİSARLI*'nın anısına No. 1369/62216 B Bir Hayırsever 2,000,000TL, No. 1369/62237 Mutaftyan Ailesi 1,000,000TL, *MERHUM A. TÜTÜNCÜ-YAN*'ın anısına No. 1369/62883 B Varujan Ekizyan 5,000,000TL, No. 1369/62882 Bn Şuşan Ekizyan 2,000,000TL, *MERHUME ARAKSI BOYOĞLU*'nun anısına No. 1369/62624 Bn Hripsime Gotoğyan 2,000,000TL, *MERHUME ALİS CERRAHYAN*'ın anısına No. 1369/69165 B Şabuh Çolakyan 2,500,000TL, *MERHUM LUSİN SABUNCU*'nun anısına No. 1369/49345 B Nurhan Khaçaduroğlu 500,000TL, No. 1369/49886 B Avedis Andonoğlu 1,000,000TL, No. 1369/49899 B Sahak Bıçakçı 1,000,000TL, *MERHUM ARAM ARZUMAN*'ın anısına No. 1369/49366 B Hagop Topçu 5,000,000TL, *MERHUME CEMİLE KAÇTI*'nın anısına No. 1369/70499 B Garbis Temelsiz 2,000,000TL, *MERHUM VAHAN EKBENLİ*'nin anısına No. 1369/ 69762 Bn Srpuhi Ekbenli 10,000,000TL, No. 1369/69774 Bn Vartuhi Atak 2,500,000TL, No. 1369/69775 Bn Arşaluys Emirzeyan 1,000,000TL, No. 1369/ 69777 B Nazar Lolo 5,000,000TL, No. 1369/69795 B Aram Kuran 1,000,000TL, No. 1369/69799 Bn Seta Hagopyan 2,000,000TL, *MERHUM İSTEPAN SAHAKYAN*'ın anısına No. 1369/69547 Bn Diana Kamparosyan 1,500,000TL, *MERHUME SİRANUŞ FERUKHAN*'ın anısına No. 1369/67558 B Vazgen Barın 3,000,000TL, No. 1369/67562 B Torkom Beşiktaşlıyan 2,000,000TL, No. 1369/69722 Dr. Mirican Miroğlu 1,000,000TL, *MERHUME NIVART SEGDERYAN*'ın anısına No. 1369/69695 B Ara Küçükateş 2,000,000TL, No. 1370 B Garbis Uğurluyan 32,000,000TL (200\$), TOPLAM: 281,500.000TL.

VAKIFKÖY KİLİSESİNİN ONARIMI İÇİN: No. 858 B Mihran Ulikyan 95,000,000TL, *MERHUM HAGOP ÇETİNKAYA*'nın anısına No. 859 B Harutyun Elcelsen 2,500,000TL, No. 860 B Başepiskopos Mesrob Srpazan 1,000,000TL, No. 861 B Garbis Kurçeren 146,700,000TL (1000\$), *MERHUM ONNİK MUTAFYAN*'ın anısına No. 862 Metropolit Apostolos (Heybeli) 5,000,000TL, No. 863 B&Bn Movses Karkazyan 7,335,000TL (50\$), No. 864 Bn Anjel Yanır 22,005,000TL, *MERHUM HAGOP ŞAHİKOĞLU*'nun anısına No. 865/61988 B Şahin Beşik 500,000TL, *MERHUM ARTİN SİMONYAN*'ın anısına No. 865/61989 B Artin Simonyan 500,000TL, *MERHUME ELMAS A. NAZARETYAN*'ın anısına No. 865/61925 B Arto Tekyıldız 2,000,000TL, *MERHUME ELMAS AĞASYAN*'ın

anısına No. 865/61860 B Kapriel Miricanyan 1,000,000TL, *MERHUM HAÇIK ÇEYREK-BAŞYAN*'ın anısına No. 865/56681 B 1,000 ,000TL, *MERHUM MANUK DİKİCİ*'nin anısına No. 865/61568 B Sarkis Keskin 1,000,000TL, *MERHUM YILMAZ GÖÇER*'in anısına No. 865/60863 B Setrak Özer 1,000,000TL, *MERHUM H. MARGAROSYAN*'ın anısına No. 865/56481 B Hraç Aslanyan 2,500,000TL, No. 865/56482 B Oskian Aslanyan 2,500,000TL, *MERHUM ISTEPAN SAHAKYAN*'ın anısına No. 866/69543 B Murat Bal 2,000,000TL, *MERHUME ELMAS K. ALLAHVERDİ*'nin anısına No. 866/62937 Der Maşdots Kahana Kalpakçıyan ve Yeretsgin 500,000TL, *MERHUME ANJEL TÜTÜNCÜYAN*'ın anısına No. 866/62892 B Apraham Sahakyan 3,000,000TL, No. 866/62860 B&Bn Aret-Nelli Çitçi 2,000,000TL, No. 866/62917 B Sefer Avedis Demir 1,000,000TL, No. 866/62915 B B&Bn Ara-Talar Bozukyan 1,000,000TL, *MERHUM YAŞAR AŞIK*'ın anısına No. 866/69087 B Hovhannes Sözüdoğru 2,500,000TL, *MERHUM HAGOP SILAHLI*'nin anısına No. 866/56820 B Sarkis Silahlı 2,000,000TL, No. 866/56822 B Ardaş Silahlı 5,000,000TL, No. 866/56823 B Hovhannes Silahlı 5,000,000TL, No. 866/56825 B Gaydzak Gökçe 10,000,000TL, No. 866/56828 B Penyamin Jan Gökçe 16,800,000TL (200DM), No. 866/56833 B Murat Bal 5,000,000TL, No. 866/56834 B Şahan Apar 2,000,000TL, No. 866/56835 B Boğos Zurnacı 2,000,000TL, No. 866/56836 B Artin Çetinkaya 10,000,000TL, No. 866/56837 B Artin Tulumbacı 1,000,000TL, TOP-LAM: 361.340,000TL.

U/18-4093

PATRİKLİK SEKRETERLİĞİ

MERHUM GIRAGOS KAHANA ANILDI

Diyarbakır ve yöresinin eski ruhanî çobanı ve Yenikapı Surp Tateos- Partoğomeos Kilisesi'nin din görevlisi **Merhum Der Giragos kd. Kahana**'nın vefatının kırkı münasebetiyle Yenikapı Kilisesi'nde S. Badarak sunuldu ve "Hokehankist" duaları düzenlendi. S. Badarak'ı **Der Hmayak Kahana** sundu. Törenlere **Der Sahak** ve **Der Zakeos Apeğalar** ve Der Hayrlar katıldılar. **Der Sahak Apeğa** yaptığı konuşmada Merhum Der Hayr'ın sahip olduğu özellikleri, fedakarane ve menfaat beklemeden gösterdiği çalışmaları bir kez daha hatırlattı ve cemaatimiz ve Patrikliğimiz ruhban sınıfı adına Der Hayr'ın hanımına ve evlatlarına başsağlığı diledi.

Törenlerden sonra Yenikapı Kilisesi Vakıf Yönetim Kurulu tarafından verilen sevgi yemeğine Vakıflıköy'den henüz dönen **Başepiskopos Mesrob Srpazan** da katıldılar. Daha sonra Balıklı Ermeni Mezarlığı'ndaki Merhum **Der Giragos Hayr**'ın kabrini ziyaretle "Hokehankist" duaları düzenlendi.

**Uit de nalatenschap van
Nubar Jessayan (1920-2009)**

SURP BADARAK & VAAZ ÇİZELGESİ

17 AĞUSTOS PAZAR Saat 10.00'da

Patrik Karekin II Hazretleri Kumkapı S. Astvadzadzin Kilisesi

Başepiskopos Şahan Srpazan Kartal S. Nişan Kilisesi

Başepiskopos Mesrob Srpazan Kınalıada S. Krikor Lusavoriç Kilisesi

24 AĞUSTOS PAZAR Saat 10.00'da

Başepiskopos Şahan Srpazan Ortaköy S. Astvadzadzin Kilisesi

Başepiskopos Mesrob Srpazan Kınalıada S. Krikor Lusavoriç Kilisesi

31 AĞUSTOS PAZAR Saat 10.00'da

Başepiskopos Şahan Srpazan Beşiktaş S. Astvadzadzin Kilisesi

Başepiskopos Mesrob Srpazan Kınalıada S. Krikor Lusavoriç Kilisesi

7 EYLÜL PAZAR Saat 10.00'da

Başepiskopos Şahan Srpazan Büyükdere S. Hripsimyants Kilisesi

Başepiskopos Mesrob Srpazan Kınalıada S. Krikor Lusavoriç Kilisesi

Ön Kapak: Akhtamar adasındaki S. Haç Kilisesi duvarında bulunan S. Astvadzadzin kabartması

Arka Kapak: Üzüm salkımları. Fotoğraf: Aram Kuran

«ԼՐԱԲԵՐ» պարբերական տեղեկատու Հայոց Պատրիարքութեան
Խմբագիր՝ Տրդատ ՔՀՆԵՅ. Ուղղունեան:

Սարուածք՝ Պատրիարքարանի Համակարգչային ծառայութիւն:

“Lraper” Kilise Bülteni No: 16 (49) 7 Ağustos 1997

Sahibi: Türkiye Ermenileri Patriği Karekin II Sorumlu Müdür: Drtdad Uzunyan

Adres: Şarapnel Sokak 20, 34480 Kumkapı, İstanbul. Tel: 0212-5170970 Fax: 5164833

E-posta: Arm.Pat.Ist@amicus.com Baskı: Arbas Matbaası

